

E-lietas programmas vadības risku izvērtējums

Rīga 2020

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Revīzijas ziņojums

E-lietas programmas vadības risku izvērtējums

2020.gada 23.decembrī.

Lietderības revīzija “Noziedzīgu nodarījumu ekonomikas un finanšu jomā izmeklēšanas un iztiesāšanas efektivitāte”.

Revīzija veikta, pamatojoties uz Valsts kontroles Otrā revīzijas departamenta 2019.gada 15.augusta revīzijas grafiku Nr.2.4.1-34/2019.

Saturs

Kopsavilkums	5
Galvenie secinājumi	5
Valsts kontroles ieteikumi un priekšlikumi	10
Ziņojuma struktūra	11
Kas ir e-lieta?	12
Vai e-lietas īstenošana tiek organizēta atbilstoši plānotajam, risinot apzinātās problēmas un virzoties uz noteikto mērķu un rezultātu sasniegšanu?	14
Apzinātās problēmas, kuras risinās e-lietas ieviešana	15
E-lietas programmas mērķis, plānotie ieguvumi un izvirzītie sasniedzamie rādītāji	19
E-lietas programmas tvērums	19
E-lietas programmas ieviešanas secība	21
Izmaiņas e-lietas izveides arhitektūrā	23
Ieteikumi	26
Vai ir izveidota organizatoriskā struktūra e-lietas pārvaldībai, īstenošanas uzraudzībai un mērķu sasniegšanai?	27
Plānotā e-lietas pārvaldības organizatoriskā struktūra	28
Faktiskā e-lietas pārvaldības organizatoriskā struktūra	28
E-lietas pārvaldībai izveidotās organizatoriskās struktūras sastāvs	31
Ieteikums	33
Vai ir apzināti ar e-lietas izmantošanu saistītie riski?	34
E-lietas pieejamības un drošības riski	34
Dokumentu digitalizēšana un ar to saistītie juridiskā spēka riski	37

Ieteikumi.....	40
Revīzijas raksturojums, kritēriji un metodes	41
Revīzijas mērķis	41
Juridiskais pamatojums	41
Revidentu un revidējamās vienības atbildība.....	41
Revīzijas apjoms un ierobežojums.....	41
Vērtēšanas kritēriji	42
Revīzijas metodes.....	46
Termini un skaidrojumi	47
Revidējamo vienību viedokļi.....	48
Tieslietu ministrijas viedoklis	48
Iekšlietu ministrijas viedoklis.....	48
Atsauces.....	50

Kopsavilkums

Ārkārtējās situācijas laikā jo īpaši esam novērtējuši priekšrocības, ko sniedz informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (turpmāk – IKT). Iespēja piekļūt informācijai un dokumentiem attālināti nodrošina gan darba procesu nepārtrauktību, gan arī ātru un efektīvu komunikāciju.

Ātrākas un efektīvākas informācijas apmaiņa kriminālprocesā, administratīvā pārkāpuma procesā, administratīvajā procesā tiesā un civilprocesā ir izvirzīta kā mērķis arī programmā “E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide” (turpmāk – E-lietas programma), kas izstrādāta, lai pamatā risinātu problēmas, kuras rada attiecīgā procesa lietas izveide, uzturēšana un aprīte papīra formā.

Kopumā E-lietas programma ir vērsta uz kriminālprocesa, administratīvā procesa tiesā, administratīvā pārkāpumu procesa un civilprocesa elektronizēšanu. Revīzijā tika vērtēta E-lietas programmas īstenošanas kopējā pārvaldība, bet detalizēti tika vērtēta kriminālprocesa elektroniskās lietas (turpmāk – e-lieta) ieviešana, kas nozīmē sašaurinātu e-lietas ieviešanas izvērtējumu, neaptverot tos projektus un tās aktivitātes, kas ir saistītas ar administratīvā pārkāpuma procesa, administratīvā procesa tiesā un civilprocesa elektronizēšanu.

2021.gadā ir plānota vairāku E-lietas programmas projektu pabeigšana, kuri saistāmi ar kriminālprocesa e-lietas ieviešanu. Tomēr šie projekti aptver tikai e-lietas funkcionalitāti Prokuratūrā un tiesās, bet neietver izmeklēšanas procesu, ko ir plānots pabeigt līdz 2023.gadam.

Ņemot vērā, ka Valsts kontrole citās revīzijās iekšlietu un tieslietu resorā, kā arī Prokuratūrā iepriekš ir konstatējusi problēmas apjomīgu IKT projektu plānošanā un īstenošanā, E-lietas programmas kontekstā Valsts kontrole izvērtēja E-lietas programmas pārvaldību, lai gūtu pārlicību, ka E-lietas programmas projektu īstenošanā iesaistīto iestāžu veiktās darbības ir pietiekamas, lai sasniegtu E-lietas programmas mērķi izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveidei. Valsts kontroles ieskatā, ir nozīmīgi veikt šo izvērtējumu, lai laicīgi identificētu riskus un nepieciešamos pilnveidojumus E-lietas programmas un tajā ietvertu projektu pārvaldībai.

Galvenie secinājumi

E-lietas programmas pārvaldību ir nepieciešams uzlabot, lai sasniegtu izvirzīto mērķi kriminālprocesa elektronizēšanā un paredzētos ieguvumus no e-lietas ieviešanas, tas ir, lai samazinātos izmeklēšanas un tiesvedības procesu norises ilgums un izmaksas. Šobrīd E-lietas programmas tvērums ir neskaidrs un uzsāktā īstenošana ir sadrumstalota vairākos projektos bez kopējas pārvaldības un uzraudzības. Tā kā e-lietas īstenošana netiek pārraudzīta kā vienota projektu programma, pastāv risks, ka daudzo apakšprojektu īstenošana neatrisinās e-lietas ieviešanai apzinātās problēmas. Turklāt e-lietas izmantošana varētu būt apgrūtināša apjomīgu lietu gadījumā, jo pieejamības prasības nav izvirzītas e-lietas pilnai funkcionalitātei un, nosakot veiktspējas prasības, nav ņemta vērā e-lietas materiālu un uzbūves principu specifika. Ņemot vērā, ka vienotas e-lietas vides izveidē un ieviešanā ir iesaistītas vairākas iestādes un to informācijas sistēmas (turpmāk – IS), būtisks priekšnosacījums ir skaidrs

redzējums sistēmas komponentēm un par to mijiedarbību, kas atspoguļojams konceptuālajā arhitektūrā. E-lietas programmas kopējo mērķu sasniegšana nav iespējama, ja IS, kas ir ietvertas programmas tvērumā, katra tiek attīstīta sava individuālā projekta ietvaros, neņemot vērā mijiedarbību ar citiem E-lietas programmas projektiem.

Procesu digitalizācija un ātra datu apmaiņa ļaus samazināt izmeklēšanas un tiesvedības procesu norises ilgumu, līdz ar to kriminālprocesa e-lietas ieviešanas mērķis ir atbalstāms, bet vienlaikus saistāms ar izaicinājumiem, ņemot vērā apstrādājamo dokumentu apjomu, iesaistīto iestāžu un personu daudzumu un nepieciešamību vienotā vidē integrēt iestādes ar dažādu tehnisko infrastruktūru, pamatdarbības sistēmām un iekšējiem procesiem. Priekšnosacījums, lai tas izdotos, ir ne tikai finansējums un tehniskās kompetences, bet arī laba projekta pārvaldība un projekta vadītājs. Revīzijā secināts, ka kopējās E-lietas programmas ieviešanai trūkst gan viena, gan otra. Atbildība par e-lietas īstenošanu nav noteikta, E-lietas programmas tvērums ir neskaidrs, un uzsāktā īstenošana ir sadrumstalota vairākos projektos bez kopējas pārvaldības un uzraudzības, un tās vienlaikus ir sekas arī nekonkrētajam e-lietas formulējumam¹, kas nosaka, ka e-lieta ir ilgtermiņa iniciatīva izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveidei, kas nav ierobežojama ar kādu konkrētu programmu, projektu vai procesu.

Valsts kontrole lietderības revīzijas “Noziedzīgu nodarījumu ekonomikas un finanšu jomā izmeklēšanas un iztiesāšanas efektivitāte” ietvaros vērtēja, vai, neskatoties uz to, ka e-lieta ir definēta kā ilgtermiņa iniciatīva, e-lietas izveide ir mērķtiecīga un pārredzamā laikā tiks sasniegts e-lietas mērķis izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveidei, ņemot vērā, ka tajā līdz 2023.gadam plānots ieguldīt 13,5 milj. euro un vēl 23,5 milj. euro līdz 2027.gadam.

Revīzijā konstatētais liecina, ka valstī nav kopēja redzējuma un rīcības plāna e-lietas izveidei, tā rezultātā uzsākta e-lietas ieviešana no tiesvedības posma, nevis sākumposma (izmeklēšana), kur tiek radīts būtiskākais dokumentu apjoms; īstenošana ir sadrumstalota vairākos projektos bez vienotas virsuzraudzības, lai nodrošinātu to savstarpēju saskaņotību; integrējamo sistēmu pilnveidošana notiek kopā ar normatīvā regulējuma noteikšanu e-lietas darbībai un e-lietas materiālu elektroniskai parakstīšanai; e-lietai būtiskas komponentes – Kriminālprocesa informācijas sistēmas (turpmāk – KRASS) attīstība ir novēlota; e-lietas veiktspējas rādītāji nav definēti, līdz ar to radot risku vienotas e-lietas vides lietošanai nākotnē.

Visaptveroša e-lietas plānošanas dokumenta trūkums

Virziens vienotas e-lietas izveidē un ieviešanā tika iezīmēts 2015.gadā, E-lietas programmas aprakstā apzinot² risināmās problēmas izmeklēšanas un tiesvedības procesos, kuras lielākoties rada kriminālprocesa, administratīvā pārkāpuma procesa, administratīvā procesa tiesā un civilprocesa lietu izveide, uzturēšana un aprīte papīra formā.

Neskatoties uz e-lietas ieviešanas jautājuma nozīmību, revīzijā nekonstatējām aktuālu e-lietas plānošanas dokumentu, kurā būtu apzinātas kriminālprocesa, administratīvā pārkāpuma procesa, administratīvā procesa tiesā un civilprocesa lietu izveidē iesaistītās iestādes, tajās pilnveidojamie procesi un pamatdarbības sistēmas, uzlabojumi infrastruktūrā un nepieciešamā gala lietotāju tehnika. 2015.gadā izstrādātais E-lietas programmas apraksts ir novecojis, jo pašos pamatos turpmāko gadu laikā mainījās pieeja tam, kādā veidā tiks būvēta e-lietas integrācijas sistēma un uzglabāti e-lietas materiāli. E-lietas

integrācijas vides izveidi no Iekšlietu ministrijas pārņēma tieslietu resors un Prokuratūra. Šajās institūcijās plānotie e-lietas ieviešanas mērķi un aktivitātes ieviešanai ir noteiktas koncepcijā³, bet tās nav e-lietas jomu visaptverošas, jo koncepcija pamatā ir sagatavota Eiropas Reģionālās attīstības fonda (turpmāk – ERAF) līdzfinansējuma piesaistei. Ņemot vērā, ka e-lietai ir plašāks tvērums nekā tiesās un Prokuratūrā radītie dokumenti, trūkst vienota e-lietas plāna, saskaņā ar kuru nodrošināt e-lietas īstenošanu, apzinot un plānojot veicamos tehniskos un organizatoriskos darbus, sadarbības partnerus, nepieciešamos resursus un termiņus. Tas, ka trūkst vienota e-lietas izveides plānošanas dokumenta, pēc kura vērtēt progresu, vai un kā jau īstenotās projekta aktivitātes nodrošinās pilnīgu izmeklēšanas un tiesvedības procesu digitalizāciju un papīra dokumentu aprites aizstāšanu, kopumā var radīt problēmas E-lietas programmas īstenošanā un mērķu sasniegšanā.

Tādējādi konstatētas izmaiņas plānotajos un īstenotajos projektos, bet nav nosakāma izmaiņu ietekme uz e-lietas mērķu sasniegšanu. Sākotnēji bija paredzēts līdz 2020.gadam īstenot 13 projektus, ne visi ir un tiks uzsākti, bet neuzsākto projektu vietā ir ierosināti jauni (Sodu reģistra pilnveide, E-pierādījumu platformas izstrāde un Biometrijas datu platformas modernizācija). Lai nodrošinātu vienotu elektronisku tiesvedības lietu un ar to saistītās informācijas apriti, koncepcija ietvēra un tika uzsākta realizācija projektiem “Tiesu informatīvās sistēmas attīstība”, “Ieslodzījuma vietu pārvaldes informācijas sistēmas pilnveidošana”, “Probācijas klientu uzskaites sistēmas pilnveidošana” un “Prokuratūras informācijas sistēmas attīstība”, lai gan kriminālprocess sākas ar izmeklēšanas stadiju un attiecīgi, Valsts kontroles vērtējumā, primāri īstenojams bija projekts Iekšlietu ministrijā, kur tiek radīts un apstrādāts vislielākais daudzums izmeklēšanas laikā iegūto dokumentu. Tā rezultātā līdz 2024.gadam, kad kriminālprocesa e-lietai pievienosies izmeklēšanas iestādes, Prokuratūra skenēs kriminālvajāšanai pieņemtās lietas, lai tālāk to pieejamību un apriti nodrošinātu elektroniskā veidā e-lietas vidē.

Izmaiņas ar e-lietu saistīto projektu īstenošanas secībā norāda uz to, ka trūkst e-lietas kopējās pārvaldības, ieviešana ir sadrumstalota vairākos projektos, kas nav savstarpēji saskaņoti, trūkst spējas finansējuma piesaistei atbilstoši aktivitātes prioritātei un mērķtiecīgas rīcības e-lietas ekonomiskai īstenošanai. Turklāt, ievērojot sākotnējo E-lietas programmas aprakstā paredzēto plānu e-lietas izstrādi uzsākt ar izmeklēšanas stadijas elektronizēšanu, Prokuratūrai netiktu radīts papildu darbs, kas saistīts ar izmeklēšanas iestāžu dokumentu digitalizēšanu Prokuratūrā.

Ņemot vērā, ka e-lietas īstenošanas gaitā ir mainījies e-lietas sadarbības vides ieviesējs – no Iekšlietu ministrijas uz Tieslietu ministriju, vienlaicīgi mainot arī e-lietas komponentes un arhitektūru, un ņemot vērā, ka arhitektūra neparedz Sodu reģistra un E-pierādījumu platformas integrēšanu e-lietas risinājumā, kā arī nav izsekojama pārējo, sākotnēji plānoto sistēmu integrācijas nepieciešamība, secināms, ka E-lietas programmas arhitektūra nav visaptveroša, līdz ar to pastāv risks, ka tā nenodrošinās e-lietas pilnīgu ieviešanu.

Tā kā e-lietas īstenošana netiek pārraudzīta kā projektu programma, pastāv risks, ka daudzo apakšprojektu īstenošana neatrisinās e-lietas ieviešanai apzinātās problēmas un netiks sasniegti E-lietas programmai izvirzītie ieguvumi, t.i., nesamazināsies izmeklēšanas un tiesvedības procesu norises ilgums un izmaksas.

E-lietas virsuzraudzības trūkums

E-lietas ieviešanas mērķu sasniegšanai nav izveidota vienota organizatoriskā struktūra un noteikta atbildīgā iestāde par programmu kopumā, lai uzraudzītu ne tikai atsevišķo programmas komponentu

īstenošanu, bet arī e-lietas kā vienota procesa un vides īstenošanu. Līdz šim iestādēs izveidotās organizatoriskās struktūras ir atbildīgas par konkrētiem projektiem, bet nav noteikta atbildība par e-lietas kopējo pārvaldību, ieviešanas koordinēšanu un uzraudzību kopumā, kas aptvertu e-lietas ieviešanu izmeklēšanas un tiesvedības procesos visās jomās – kriminālprocesā, administratīvo pārkāpumu procesā, civilprocesā un administratīvajā procesā tiesā. Arī attiecībā uz kriminālprocesa e-lietas ieviešanu nav izveidota organizatoriskā struktūra, kas aptvertu Prokuratūrā, iekšlietu un tieslietu resorā kopumā īstenojamus projektus.

Tai pašā laikā jautājumi, kas skar kriminālprocesa e-lietas izveidi, tiek skatīti sešās projektu uzraudzības grupās. Tajās piedalās 55 pārstāvji no 16 iestādēm, taču iestāžu pārstāvju dalība šajās organizatoriskajās struktūrās neparedz atbildību par E-lietas programmas īstenošanu kopumā, kas ietvertu E-lietas programmas realizācijas kopējo uzraudzību, vadības līmeņa lēmumu pieņemšanu programmas īstenošanai, vienotu standartu un nosacījumu saskaņošanu un ieviešanu.

Lai gan e-lietas mērķis ir e-lietas ieviešana izmeklēšanas un tiesvedības procesā, e-lietas pārvaldības organizatoriskā struktūra neietver visas izmeklēšanas iestādes. Piemēram, Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja, Valsts ieņēmumu dienesta iesaiste e-lietas attīstībā nav plānveidīga un izsekojama, līdz ar to radot risku, ka E-lietas programmas īstenošana nav visaptveroša un būtiski e-lietas digitalizēšanas posmi, iesaistītās personas un dokumentu avoti nav savlaicīgi attīstīti, lai nodrošinātu pilna izmeklēšanas un tiesvedības procesa digitalizēšanu.

E-lietas pieejamības un drošības riski

Šodien krimināllieta tiek veidota un glabāta vienkopus papīra lietā un attiecīgajā kriminālprocesa stadijā atrodas pie procesa virzītāja, taču, ieviešot kriminālprocesa e-lietu, krimināllieta tiks veidota un uzturēta vairākās IS. Drošība katrā atsevišķajā sistēmā veidos visas e-lietas drošību. E-lietas pirmajā posmā uzsāktajiem projektiem tieslietu resorā un Prokuratūrā izstrādes līgumos ir noteiktas prasības drošībai, bet revīzijā secināts, ka e-lietas pieejamība var nebūt nodrošināta tādā līmenī, kā lietotājs to sagaida, t.i., ātri.

Pieejamības prasības ir izvirzītas katrai atsevišķai e-lietas IS, bet ne e-lietas pilnai funkcionalitātei – nav definēts laiks, kādā sistēmas lietotājam (prokuroram vai tiesnesim) tiks nodrošināta e-lietas materiālu pieejamība jeb datņu saņemšana, kas ir atkarīga ne tikai no konkrētās sistēmas reakcijas laika, kurā lietotājs iniciē e-lietas pieprasījumu, bet arī no centrālā risinājuma sadarbības ātruma ar pārējām e-lietā integrētajām IS. To var ietekmēt arī gala lietotāja darba stacijas parametri un pieejamā interneta ātrums.

Turklāt, nosakot veiktspējas prasības, nav ņemta vērā e-lietas materiālu un uzbūves principu specifika. E-lieta sastāv gan no IS strukturētas informācijas, gan no pievienotiem digitāliem dokumentiem dažādu failu formātos un izmēros. Izvirzot veiktspējas prasības, nav vērtēta izgūstamo failu ielāde. Vēl jo vairāk – ir apzināts, ka tā varētu būt problēma, tāpēc veiktspējas testēšanas nosacījumos ir iekļauta atruna, ka veiktspēja var būt būtiski zemāka, ņemot vērā tīkla pārsūtīšanas aizturi un pieprasījuma izpildes laiku ārējās sistēmās.

Līdz ar to pastāv risks, ka e-lietas izmantošana varētu būt apgrūtināša apjomīgu lietu gadījumā, un sistēma netiks lietota, turpinot uzturēt papīra dokumentu apriti un nesasniedzot e-lietas izveides mērķi. Turklāt, ja e-lietas dokumentu izgūšana būs lēna un laikietilpīga, pastāv arī risks, ka katrs procesa

virzītājs veidos lietas materiālu kopiju savā datortehnikā, tādējādi veidojot daudzas dokumentu dublēšanas vides, savukārt tas ir pretrunā e-lietas principiem.

Iekšlietu ministrijas IS pieejamība un veikspējas problēma nav jauna un ir apzināta jau iepriekš, tāpēc Iekšlietu ministrijas projektā ieviestais risinājums būs fundamentāls priekšnosacījums, lai e-lietu attīstītu izmeklēšanas procesos un panāktu visaptverošu e-lietas ieviešanu visos posmos.

Dokumentu digitalizēšanas riski

Viens no būtiskākajiem jautājumiem dokumentu digitalizēšanā ir elektroniskais paraksts, kas nav pietiekamā apjomā pieejams izmeklēšanā un tiesvedībā iesaistītajiem valsts pārvaldes darbiniekiem un ko vēl mazāk izmanto privātpersonas. Šobrīd Tieslietu ministrijas Kriminālprocesa likuma darba grupa turpina darbu, lai izstrādātu grozījumus Kriminālprocesa likumā, lai specificētu prasības un noteiktu plašākas iespējas dokumentu elektroniskai parakstīšanai. Procesuālo dokumentu izveide un parakstīšana elektroniskā formā ir jauna, līdz šim neierasta procedūra izmeklēšanā un tiesvedībā un attiecas uz jebkuru procesā iesaistītu personu, tostarp fizisku personu, kura nav Kriminālprocesa likumā⁴ paredzētā persona, kurai ir pilnvaras kriminālprocesā. Līdz ar to būtu laikus jāapzina un jānovērš riski, kas varētu rasties tiesvedības noslēgumā, kad var tikt apstrīdēts kriminālprocesa laikā personu sniegtās informācijas juridiskais spēks.

Lai gan nepieciešamo grozījumu iestrādāšana normatīvajos aktos vēl arvien turpinās, pastāv risks, ka Prokuratūrā un tiesās plānotajā e-lietas izmantošanas uzsākšanas datumā – 2021.gada 1.aprīlī nebūs savlaicīgi iegādāta un pieejama paraksta attēla iegūšanas aparatūra. Ņemot vērā, ka tieši privātpersonu vidū nav attīstīta droša elektroniskā paraksta izmantošana un trūkst citu iespēju dokumenta elektroniskai parakstīšanai, procesuālajās darbībās neattīstot paraksta attēla iegūšanu uz aparatūras, bet to iegūstot pašrocīgi parakstītu uz apliecinājuma, turpināsies lielā apjomā procesuālo dokumentu izveide un uzglabāšana papīra formā, tostarp saglabāsies papildu darbs, lai elektroniskā formā pārvērstā dokumenta pirmavotu papīra formā nodotu procesa virzītājam.

Valsts kontroles ieteikumi un priekšlikumi

Lai sekmētu e-lietu aptverošu attīstības plānošanu un mērķtiecīgu īstenošanu, Valsts kontrole aicina Tieslietu ministriju, kuras atbildībā šobrīd jau atrodas daļa aktivitāšu, kas saistītas ar e-lietas programmas ieviešanu, uzņemties vadošo lomu un sadarbībā ar Prokuratūru, Iekšlietu ministriju un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju (turpmāk – VARAM) veikt nepieciešamos pasākumus, lai tiktu:

- noteikta atbilstoša vadības līmeņa organizatoriskā struktūra E-lietas programmas īstenošanas pārvaldībai un uzraudzībai, novērtējot ar tieslietu nozarē īstenotajiem projektiem sasniegto rezultātu, pārskatot paveikto e-lietas ieviešanā un izstrādājot turpmākās rīcības plānu (paredzot konkrētus pasākumus, atbildīgos un īstenošanas termiņus) vienotu izmeklēšanas un tiesvedības elektronisku procesu īstenošanai, aptverot:
 - ✓ visu izmeklēšanā un tiesvedībā iesaistīto iestāžu loku un nepieciešamos uzlabojumus tajās izmantotajās IS un infrastruktūrā, aplēšot tam nepieciešamo finansējumu neatkarīgi no finansējuma avota;
 - ✓ aktualizētu e-lietas IS konceptuālo arhitektūru;
 - ✓ gan konkrētai sistēmai, gan e-lietai kopumā izvirzītus izmērāmus rezultātīvos rādītājus e-lietas turpmākai attīstībai, pēc kuriem vērtēt rezultātu un ieguvumus.
- novērsts risks, ka e-lieta nenodrošina lietotājam nepieciešamo funkcionalitāti efektīvam darbam ar e-lietas materiāliem un neietekmētu procesuālo darbību veikšanu:
 - ✓ veicot e-lietā ietvertu IS veiktspējas izpēti, ņemot vērā e-lietas materiālu apjomu un e-lietas dokumentu integrācijas vides specifiku;
 - ✓ izvirzot veiktspējas prasības visam e-lietas sistēmu kopumam un pilnai funkcionalitātei;
 - ✓ apzinot tehniskos ierobežojumus un to iespējamo ietekmi uz e-lietas lietošanas izņēmumiem.
- samazināts papīra dokumentu apjoms, kas radīsies, sagatavojot papīra formā parakstāmus procesuālos dokumentus, kurus ir paredzēts personai apliecināt ar savu parakstu, izstrādājot pasākumu plānu pilnīgai pārejai uz elektronisku parakstīšanu, tostarp nodrošinot nepieciešamās lietotāju gala tehnikas iegādi;
- novērsti riski, kas saistīti ar elektroniskā paraksta izmantošanu, izvērtējot kriminālprocesa laikā radīto procesuālo dokumentu būtību, novērtējot, vai visos gadījumos elektroniskais paraksts, kas nav drošs elektroniskais paraksts vai pašrocīgs paraksts, būs pietiekams, lai garantētu trešās personas sniegtās informācijas izmantošanas iespējas tiesisko interešu nodrošināšanai.

Par nepieciešamību ieviest rīcības mehānismu vienotai E-lietas programmas pārvaldībai Valsts kontrole vērsīsies Noziedzības novēršanas padomē.

Ziņojuma struktūra

Informācija ziņojumā izklāstīta šādā secībā:

- e-lietas raksturojums;
- revīzijas secinājumi, konstatējumi un ieteikumi, sadalot tos trijās nodaļās. Katras nodaļas ievadā ir sniegts Valsts kontroles viedoklis, izsecinot būtiskāko, kas turpmāk pamatots ar revīzijas konstatējumiem;
- vispārīgs revīzijas raksturojums (mērķis, juridiskais pamatojums, Valsts kontroles un revidējamās vienības atbildība, apjoms, kritēriji un revīzijas metodes);
- ziņojumā izmantotie termini un saīsinājumi.

Ziņojuma pirmajā nodaļā ir vērtēts, vai e-lietas īstenošana tiek organizēta atbilstoši plānotajam, risinot apzinātās problēmas un virzoties uz noteikto mērķu un rezultātu sasniegšanu.

Ziņojuma otrajā nodaļā ir vērtēts, vai ir izveidota organizatoriskā struktūra e-lietas pārvaldībai, īstenošanas uzraudzībai un mērķu sasniegšanai.

Savukārt trešajā nodaļā tiek analizēts, vai ir apzināti ar e-lietas izmantošanu saistītie riski – pieejamības un drošības riski, kā arī dokumentu digitalizēšana un ar to saistītie juridiskā spēka riski.

Lietderības revīzijas “Noziedzīgu nodarījumu ekonomikas un finanšu jomā izmeklēšanas un iztiesāšanas efektivitāte” ietvaros Valsts kontrole ir veikusi E-lietas programmas pārvaldības atbilstības starptautiski atzītai praksei⁵ izvērtējumu.

Kas ir e-lieta?

Kopš 2014.gada ir apzināta nepieciešamība⁶ elektronizēt kriminālprocesu, administratīvā pārkāpuma procesu un civilprocesu visos to posmos, līdz ar to nodrošinot lietu izveides, uzturēšanas un aprites pāreju no papīra formas uz e-lietu.

Lietu elektronizēšana izriet no Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādņēs 2014.–2020.gadam⁷ noteiktajiem rīcības virzieniem modernai un efektīvai publiskai pārvaldei un e-pakalpojumu attīstībai. VARAM kā atbildīgā institūcija par pamatnostādņu īstenošanu⁸ sagatavoja informatīvo ziņojumu⁹ ar mērķi piedāvāt pieeju IKT attīstības struktūrfondu pārvaldībai plānošanas periodā no 2014. līdz 2020.gadam, kurā E-lietas programma tika noteikta kā viena no atbalstāmajām aktivitātēm.

Saskaņā ar informatīvo ziņojumu¹⁰ Iekšlietu ministrija tika noteikta par atbildīgo E-lietas programmas pasākumus realizējošo IKT risinājumu projektu definēšanā sadarbībā ar iesaistītajām iestādēm. Iekšlietu ministrija izstrādāja E-lietas programmas aprakstu¹¹. E-lietas izveidei nepieciešamā finansējuma un struktūrfondu atbalsta apjoms nedz VARAM informatīvajā ziņojumā¹², nedz E-lietas programmas aprakstā¹³ netika iezīmēts. Revīzijā konstatēts:

- no 2016. līdz 2023.gadam E-lietas programmā tiek īstenoti 10 IKT projekti ar kopējo finansējumu 13,5 milj. *euro* (skatīt 3.attēlu);
- no 2021. līdz 2027.gadam plānots izlietot vēl 23,6 milj. *euro*¹⁴.

E-lietas programmas apraksts paredzēja īstenot 13 Eiropas Savienības struktūrfondu atbalstītus projektus. Saskaņā ar aprakstu “e-lieta” ir ilgtermiņa iniciatīva izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveidei, kas nav ierobežojama ar kādu konkrētu programmu, projektu vai procesu un kas var sastāvēt no vairākām no dažādiem finansējuma avotiem finansētām programmām, aktivitātēm vai projektiem organizatoriskajā, juridiskajā un IKT jomā¹⁵ (skatīt 1.tabulu).

	E-lieta	E-lietas programma
Definīcija	Ilgtermiņa iniciatīva izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveidei, izmantojot mūsdienīgu IKT risinājumu piedāvātās iespējas	Eiropas Savienības fondu finansēts projektu kopums , kur katrs no projektiem tiek realizēts atsevišķi, tomēr savstarpēji saistītā veidā
Plānoto projektu skaits	Nav ierobežojama ar kādu konkrētu programmu, projektu vai procesu	13 projekti
Mērķis	Panākt, lai Latvijas valstī īstenotie izmeklēšanas un tiesvedības procesi kļūst būtiski ātrāki, lētāki un efektīvāki, palielinot sabiedrības uzticību izmeklēšanas un tiesvedības sistēmām	Samazināt izmeklēšanas un tiesvedības procesu norises ilgumu, samazināt izmeklēšanas un tiesvedības procesu izmaksas, palielināt sabiedrības uzticību izmeklēšanas un tiesvedības sistēmām
Ieviešanas termiņš	Nav norādīts termiņš	2020.gada beigās
Finansējuma avots	Dažādi finansējuma avoti	ES fondi + valsts budžets

1.tabula. E-lietas un E-lietas programmas tvērumu salīdzinājums.¹⁶

Revīzijā, vērtējot, ko ietver jēdziens “e-lieta”, konstatēts, ka nav vienota formulējuma un resoros jēdziens tiek uztverts atšķirīgi, neveidojot kopīgu definīciju par to, kas ir “e-lieta”:

- 2016.gadā tieslietu nozares e-lietas koncepcijā¹⁷ “e-lieta” skaidrota kā esošās “papīra” lietas analogs e-vidē, t.i., elektroniskā vidē radīts un pieejams datu kopums konkrētā kriminālprocesa, administratīvā pārkāpumu procesa, administratīvā procesa tiesā un civilprocesa ietvaros;
- 2019.gadā Iekšlietu ministrija “e-lietu” definēja¹⁸ kā procesu, dokumentu un cita veida datu kopumu, kur procesi vērsti uz tādu posmu elektronizēšanu kā iesniegumu izskatīšana, policijas resoriskās pārbaudes, pirmstiesas izmeklēšana, kriminālprocess, administratīvais process, bet lietā esošie dokumenti un dati ir elektroniskā un digitālā formā;
- 2020.gadā VARAM norāda¹⁹, ka nav vienotas definīcijas par to, kas valstiskā līmenī ir e-lieta. VARAM ieskatā²⁰, ir jāizstrādā vienots regulējums likuma līmenī par e-lietu kā IS savietotāju;
- skaidrojot “e-lietu” kriminālprocesā, 2020.gadā Tieslietu ministrijas Kriminālprocesa likuma darba grupa²¹ ir sagatavojusi grozījumus Kriminālprocesa likumā²², paredzot, ka e-lieta sastāv no Kriminālprocesa informācijas sistēmas, kuras pārzinis un turētājs ir Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs, Prokuratūras informācijas sistēmas, kuras pārzinis un turētājs ir Prokuratūra, un Tiesu informatīvās sistēmas, kuras pārzinis un turētājs ir Tiesu administrācija.

Lai gan tālāk e-lietas iniciatīvu attīstīja nevis iekšlietu, bet gan tieslietu resors un Prokuratūra, uzsākot četrus projektus e-lietas īstenošanā, E-lietas programmas apraksts netika aktualizēts. Vienlaikus VARAM norāda²³:

Lai gan E-lietas programmas aprakstā atspoguļotais redzējums par E-lietas kopējās programmas īstenošanas secību ir mainījies, tomēr noteiktie mērķi un ieviešanas principi ir aktuāli un tiek ievēroti, īstenojot tieslietu nozares E-lietas projektu programmu. Vienoto e-lietas mērķi valstiskā mērogā definē e-lietas apraksts, kas pēc būtības aktualitāti nav zaudējis.

Neskatoties uz to, ka E-lietas programmas apraksts nav aktualizēts atbilstoši izmaiņām e-lietas īstenošanas gaitā, bet ņemot vērā VARAM, kas ir atbildīga par ERAF kopējā ietvara realizāciju, sniegto viedokli, revīzijā E-lietas programmas apraksts tiek izmantots par pamatdokumentu, kas iezīmē visu e-lietas kopumu, nosaka tās tvērumu, izvirza mērķus un sasniedzamos rezultātus, un tas tiek revīzijā izmantots par pamatu e-lietas īstenošanas pārvaldības novērtējumam, jo cita e-lietu visaptveroša dokumenta nav.

Vai e-lietas īstenošana tiek organizēta atbilstoši plānotajam, risinot apzinātās problēmas un virzoties uz noteikto mērķu un rezultātu sasniegšanu?

Lai gan Iekšlietu ministrija bija sākotnēji noteikta par e-lietas sadarbības vides attīstītāju, tālāk e-lietu virzīja tieslietu resors un Prokuratūra, uzsākot daļu no plānoto e-lietas projektu īstenošanu tieslietu resora attīstības koncepcijas²⁴ ietvaros, tostarp uzsākot e-lietas sadarbības vides izveidi. Sākotnēji bija paredzēts līdz 2020.gadam īstenot 13 projektus, no tiem ne visi ir un tiks uzsākti, bet papildus ir ierosināti jauni (Sodu reģistra pilnveide, E-pierādījumu platformas izstrāde un Biometrijas datu platformas modernizācija). Attiecībā uz kriminālprocesa e-lietu – šobrīd tiek plānots²⁵ to ieviest Prokuratūrā un tiesās no 2021.gada 1.aprīļa, bet izmeklēšanas iestādes vienotai e-lietas videi pievienosies līdz 2024.gadam.

Lai nodrošinātu vienotu elektronisku tiesvedības lietu un ar to saistītās informācijas apriti, tika uzsākta realizācija projektiem tiesvedības jomā (“Tiesu IS attīstība”, “Ieslodzījuma vietu pārvaldes IS pilnveidošana”, “Probācijas klientu uzskaites sistēmas pilnveidošana” un “Prokuratūras IS attīstība”), lai gan kriminālprocess sākas ar izmeklēšanas stadiju. Valsts kontroles vērtējumā, primāri īstenojams bija projekts Iekšlietu ministrijā, kur tiek radīts un apstrādāts vislielākais daudzums kriminālprocesa dokumentu – 62% dokumentu krimināllietai tiek pievienoti izmeklēšanas laikā, un tieši izmeklēšanas laikā visbiežāk krimināllietā “ceļo” starp iestādēm. Neuzsākot e-lietas ieviešanu un procesu elektronizēšanu no izmeklēšanas stadijas, bet no procesa vidus jeb kriminālvajāšanas, Prokuratūrai līdz 2024.gadam, kad būs pabeigta jaunās paaudzes Integrētā iekšlietu informācijas sistēma, tiks radīts papildu darbs, lai no izmeklēšanas iestādēm saņemtās papīra lietas digitalizētu un padarītu pieejamas elektroniskā veidā Prokuratūras informācijas sistēmā, no kuras dokumenti būtu pieejami e-lietā tālāk tiesvedības procesā.

Kopš 2009.gada ir noteikts²⁶, ka valsts pārvalde primāri sadarbojas elektroniskā veidā. Līdz ar to, revidentu ieskatā, jau vismaz 10 gadus izmeklēšanas un tiesvedības procesos daļu dokumentu aprites, kas tiek organizēta vienas iestādes vai valsts pārvaldes ietvaros, varēja organizēt primāri elektroniskā veidā, jau laikus meklējot risinājumus elektroniskā paraksta jautājumā un pilnveidojot dokumentu aprites sistēmas un tehnisko nodrošinājumu. Vienlaikus Valsts kontrole neapšaubā e-lietas kā vienotas sadarbības platformas un vides izveidi krimināllietas pieejamībai un virzībai, izmantojot IKT iespējas, lai uzlabotu lietu

aprites ātrumu, pieejamību, izsekojamību un aizsardzību, tomēr uzsver, ka šādas vides neesamība nevar būt šķērslis elektroniskai dokumentu apritei, jo elektronisku dokumentu apriti daļēji jau varēja apzināt un īstenot pirms vienotas tehniskās vides izveides uzsākšanas.

Ar e-lietas izstrādi tiesvedībā saistītie projekti, to mērķi un aktivitātes ieviešanai ir aptvertas koncepcijā²⁷, bet koncepcijas dokumenta mērķis ir ERAF līdzfinansējuma piesaiste, un attiecīgi tajā tiek ietvertas aktivitātes, kurām tiek atbalstīts līdzfinansējums. Tāpēc koncepcija nav e-lietas jomu visaptveroša, t.i., e-lietai ir plašāks tvērums nekā tiesās un Prokuratūrā radītie dokumenti.

Neskatoties uz izmaiņām projektu īstenošanas secībā un gaitā, netika aktualizēts E-lietas programmas apraksts, e-lietas kopējā arhitektūra, īstenojamie projekti un termiņi, trūkst vienota e-lietas izveides dokumenta, kurā būtu aktualizētas kriminālprocesa, administratīvā pārkāpuma procesa, administratīvā procesa tiesā un civilprocesa lietu izveidē iesaistītās iestādes, tajās pilnveidojamie procesi un pamatdarbības sistēmas, uzlabojumi infrastruktūrā un nepieciešamā gala lietotāju tehnika, un kuru varētu izmantot par pamatu kopējā e-lietas ieviešanas progress uzraudzībai. Līdz ar to arī nav iespējams identificēt, vai un kā sākotnēji identificētās problēmas tiks atrisinātas, kā arī vai E-lietas programmas īstenošanas mērķis un plānotie ieguvumi tiks sasniegti un nodrošinās pilnīgu e-lietas ieviešanu un izmantošanu.

Izmaiņas ar kriminālprocesa e-lietu saistīto projektu īstenošanas secībā apstiprina to, ka trūkst e-lietas kopējās pārvaldības, ieviešana ir sadrumstalota vairākos projektos, trūkst spējas finansējuma piesaistei atbilstoši aktivitātes prioritātei un mērķtiecīgas rīcības e-lietas ekonomiskai īstenošanai. Turklāt, ievērojot sākotnējo E-lietas programmas aprakstā paredzēto plānu e-lietas izstrādi uzsākt ar izmeklēšanas stadijas elektronizēšanu, Prokuratūrai netiktu radīts papildu darbs, kas saistīts ar izmeklēšanas iestāžu dokumentu skenēšanu Prokuratūrā.

Apzinātās problēmas, kuras risinās e-lietas ieviešana

Saskaņā ar E-lietas programmas aprakstu²⁸:

- katru gadu Latvijā kriminālprocesa, administratīvo pārkāpumu procesa, civilprocesa un administratīvā procesa ietvaros tiek ierosinātas vairāk nekā 0,5 miljoni lietu. Lieta tiek veidota papīra formā, un lietas materiāli tiek parakstīti, apstrādāti un saglabāti papīra dokumentācijas veidā;
- izmeklēšanas un tiesu darbības operativitāte tiek kritizēta vairāku iemeslu dēļ: gari laika termiņi, nepietiekama iesaistīto institūciju sadarbība, savlaicīgas informācijas pieejamības problēmas procesā iesaistītajām pusēm, kā arī augstas procesu norises izmaksas.

E-lietas programmas aprakstā²⁹ identificētas vairākas problēmas izmeklēšanas un tiesvedības procesos, un sekas saistītas ar dokumentu apriti papīra veidā:

- tehnoloģisko risinājumu ierobežota izmantošana lietas materiālu uzkrāšanā;
- neefektīva pieejamo cilvēkresursu izmantošana – lietas uzturēšana parakstītu papīra dokumentu veidā apgrūtina lietas dokumentu apstrādi, noteiktas informācijas lietā atrašanu, lietas pārvietošanu;
- digitāli radītu lietas materiālu apstrāde – procesa īstenošanas gaitā digitāli radītie dokumenti tiek izdrukāti un manuāli pievienoti lietas materiāliem, jo nepastāv vienota vide nepieciešamās informācijas apvienošanai un tālākās izmantošanas nodrošināšanai;
- informācijas lēnā aprīte papīra formātā;
- augstas administratīvās un procesuālās izmaksas – procesu virzības nodrošināšana, primāri izmantojot papīra formāta dokumentāciju, kā arī pastāvot nepieciešamībai nodrošināt personu tiešu līdzdalību noteiktos procesu pasākumos, ievērojami paaugstina gan tiešās ar šo materiālu apriti saistītās izmaksas, gan procesa norises izmaksas;
- lietas materiālu vai informācijas zudumi vai nepieejamība to pārsūtīšanas ietvaros – papīra dokumentācijas aprīte ir saistīta ar būtisku risku attiecībā uz lietas materiālu oriģinālu nodošanu starp procesā iesaistītajām pusēm, jo īpaši gadījumos, kad kopējais materiālu apjoms ir ievērojams;
- apgrūtināta lietas materiālu kustības kontrole;
- vienotas lietas materiālu identifikācijas neesamība – materiālu kustība starp dažādām IS un informācijas uzkrāšana un uzglabāšana to ietvaros apgrūtina vienotu identifikācijas numuru izmantošanu, kas savukārt noved pie situācijas, kad noteikti lietas materiāli var netikt viennozīmīgi attiecināti uz konkrētu lietu;
- lietas apstrādei nepieciešamais laiks, ja lietā ir liels iesaistīto pušu skaits un katra puse secīgi pieprasa iepazīšanos ar lietas materiālu;
- lietu neizskatīšana to noilguma dēļ – vairumā gadījumu noilgums iestājas lietās, kas nav atrisināmas pierādījumu neesamības vai citu tehnisku iemeslu dēļ.

Līdzīgas risināmās problēmas apzinātas tieslietu nozarē³⁰ un iekšlietu nozarē³¹, uzsākot e-lietas projektu plānošanu attiecīgajā nozarē.

E-lietas programmas aprakstā 2015.gadā bija apzināts, ka 80% lietas materiālu tiek radīti digitāli, un tika izvirzīts uzdevums izveidot un ieviest papīra lietas analogu elektroniskā vidē³². Revīzijā konstatēts, ka elektroniskā dokumenta un elektroniskā paraksta jēdziens likumā³³ ir noregulēts kopš 2003.gada un kopš 2009.gada ir noteikts, ka valsts pārvalde primāri sadarbojas elektroniskā veidā, t.i., iestādes sadarbojoties nepieciešamo informāciju sniedz elektroniskā veidā³⁴.

Revīzijā konstatēts, ka jau šobrīd daļu dokumentu aprītes, kas tiek organizēta vienas iestādes vai valsts pārvaldes ietvaros, varēja organizēt primāri elektroniskā veidā, tomēr krimināllieta vēl arvien tika veidota papīra veidā (skatīt 1.attēlu), pamatā lietai pievienojot papīra dokumentus, neatkarīgi no tā, vai tie bija radīti papīra veidā vai elektroniski.

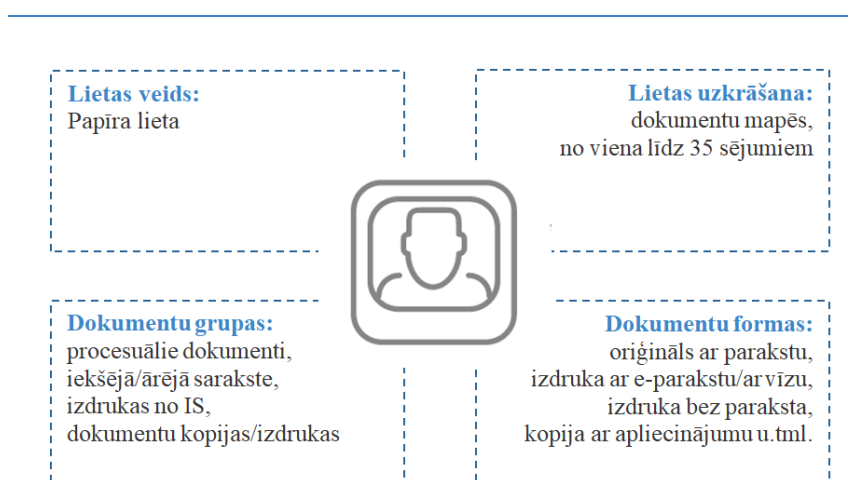
Valsts policija un Valsts ieņēmumu dienests skaidro, ka:

Kriminālprocesā pie papīra dokumentiem var pievienot ārējos datu nesējus (CD vai DVD) ar lietas materiāliem³⁵.

Uz šo brīdi nav atrisināts jautājums par dokumentu juridisko spēku, tāpēc virkni krimināllietas materiālu ir nepieciešams sagatavot papīra formā, piemēram, nopratināšanas protokolu, izņemšanas protokolu, apskates protokolu, datu nesēja dokumentus³⁶.

Valsts policijā, Valsts ieņēmumu dienestā, Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojā, Prokuratūrā, kā arī Rīgas pilsētas Latgales un Vidzemes priekšpilsētas tiesās, izvērtējot 50 pabeigtas krimināllietas, revīzijā tika konstatēts, ka (skatīt 1.attēlu):

- krimināllietas tiek veidotas sējumos un var būt apjomīgas. Revīzijā apskatītajos gadījumos lietas sastāvēja līdz pat 35 sējumiem;
- krimināllietās tiek pievienoti procesuālie dokumenti, iekšējās un ārējās sarakstes dokumenti, izdrukas no IS, dokumentu kopijas.

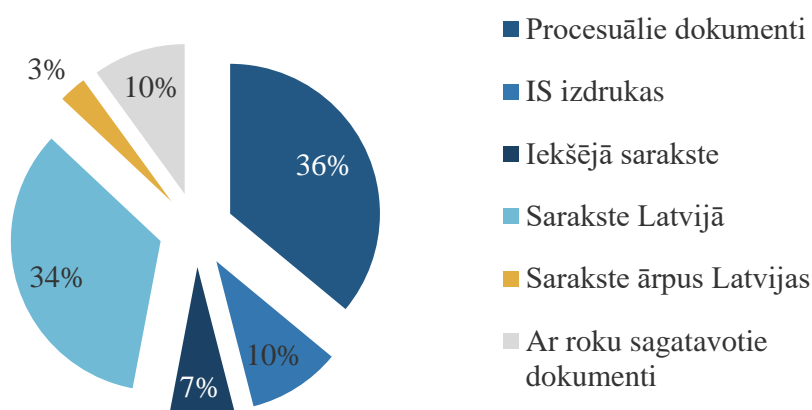
1.attēls. No kādiem dokumentiem sastāv krimināllieta?

Revīzijā konstatēts, ka, lai gan lielākā daļa lietas materiālu ir radīti digitāli, tie tiek izdrukāti un tālākā to aprīte un uzglabāšana tiek organizēta papīra lietas formā. Revīzijā apskatītajās krimināllietās konstatēts (skatīt 2.attēlu), ka digitāli ir radīti un pēc tam izdrukāti:

- procesuālie dokumenti (~36% no apskatīto dokumentu apjoma), no kuriem:
 - ✓ daļa ir jāsaskaņo ar fiziskām personām, kuras nav Kriminālprocesa likumā³⁷ paredzētā persona, kurai ir pilnvaras kriminālprocesā, jeb privātpersonām (aizdomās turētā nopratināšanas protokols, liecinieka nopratināšanas protokols, protokols par uzrādīšanu atpazīšanai pēc fotogrāfijām u.c.);
 - ✓ daļa tiek vīzēta un saskaņota iestādes ietvaros (apskates protokols, lēmums par kratīšanas izdarīšanu, lēmums par rīcību ar izņemtām mantām u.c.).
- sarakstes dokumenti ar valsts iestādēm, kā arī juridiskām un fiziskām personām Latvijā (~34% no apskatīto dokumentu apjoma). Turklāt konstatēts, ka:
 - ✓ izdrukāti tiek tādi elektroniskie dokumenti, kas ir parakstīti ar drošu elektronisko parakstu. Piemēram, Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojā izskatītajās 10 lietās ārējās sarakstes dokumentos konstatēti 3% gadījumu, kad ar drošu elektronisko parakstu parakstīts dokuments pēc saņemšanas tiek izdrukāts;

- ✓ papīra veidā sarakstās ne tikai iestāde ar privātpersonu, bet arī valsts pārvalde savā starpā. Piemēram, Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojā izskatītajās 10 lietās ārējās sarakstes dokumentos konstatēti 55% gadījumu, kad dokumentu aprīte tikusi organizēta papīra veidā ar valsts iestādēm, piemēram, ar Lauku atbalsta dienestu, Ieslodzījuma vietu pārvaldi, Tiesu administrāciju, Valsts zemes dienestu u.c.
- informācija no iekšējām un ārējām IS un reģistriem (~10% no dokumentu apjoma). Piemēram, izdrukas no VID Nodokļu informācijas sistēmas, Elektroniskās deklarēšanas sistēmas, Ceļu satiksmes un drošības direkcijas informācijas sistēmas, Elektronisko notikumu žurnāla, Personu datu pārlūka u.c. Vienā no revīzijā apskatītajām lietām pievienotas izdrukas no dažādām IS uz 405 lapām.
- iekšējās sarakstes dokumenti vienas iestādes ietvaros (~7% no apskatīto dokumentu apjoma). Piemēram, vēstules par kriminālprocesa pārsūtīšanu pēc piekritības vai par drošības līdzekļu piemērošanu, ziņojums par kriminālprocesa uzsākšanu u.c.
- ~3% ir sarakstes dokumenti (pamatā tiesiskās palīdzības materiāli) ar iestādēm ārpus Latvijas (piemēram, Dānijas, Vācijas, Austrijas u.c.).

Tikai aptuveni 10% dokumentu krimināllietā tiek radīti rakstveidā ar roku.

2.attēls. Dokumentu veids krimināllietā.

Dokumentu izdrukāšanas nepieciešamību Valsts ieņēmumu dienests skaidro³⁸ šādi:

Kriminālprocesam pievienotās izdrukas parasti ir uzņēmumu un to amatpersonu raksturojoša informācija, elektroniski iesniegtās deklarācijas un atskaites, kam ir pierādījuma nozīme krimināllietā un kas tiek iegūti no Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu informācijas sistēmām, Elektroniskās deklarēšanas sistēmas u.tml. Vadoties no KPL 127.panta un KPL 130.panta 1.daļas, lai šos dokumentus (izdrukas) būtu pieļaujams izmantot kā pierādījumus, nepieciešams tos atbilstoši noformēt, norādot, kad un kur procesa virzītājs izdrukas ieguva, ka izdrukas ir pareizas, un procesa virzītājam parakstīties. Arī uz šo darbību veikšanas nepieciešamību norāda uzraugošie prokurori, dodot norādījumus novērst trūkumus.

Ņemot vērā lielo konstatēto dokumentu apjomu, kas tiek radīti elektroniskā vidē, bet tālākai aprītei tiek izdrukāti, un ņemot vērā, ka izmeklēšanā un tiesvedībā iesaistītās iestādes dokumentu aprīti primāri neorganizē elektroniskā vidē pretēji tam, kā to paredz Valsts pārvaldes iekārtas likuma 54.pants,

elektronisko dokumentu aprites problēmas ilgstoši nav risinātas. Revidentu ieskatā, jau šobrīd daļu dokumentu aprites, kas tiek organizēta vienas iestādes vai valsts pārvaldes ietvaros, varēja organizēt primāri elektroniskā veidā, ja laikus būtu meklēti risinājumi elektroniskā paraksta jautājumā, pilnveidotas dokumentu aprites sistēmas un tehniskais nodrošinājums.

E-lietas programmas mērķis, plānotie ieguvumi un izvirzītie sasniedzamie rādītāji

No E-lietas programmas apraksta izriet, ka E-lietas programmas mērķis ir izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide, izmantojot efektīvu un uz modernām tehnoloģijām balstītu IKT risinājumu kopumu, kas:

- samazinātu izmeklēšanas un tiesvedības procesu norises ilgumu;
- samazinātu izmeklēšanas un tiesvedības procesu izmaksas;
- palielinātu sabiedrības uzticību izmeklēšanas un tiesvedības sistēmām³⁹.

E-lietas programmas aprakstā tika plānots, ka E-lietas programma tiks īstenota vairāku projektu ietvaros, lai radītu priekšnosacījumus un ieviestu tehniskos risinājumus izmeklēšanas un tiesvedības procesu elektronizācijas nodrošināšanai, un projektu kopējais pamata uzdevums ir izveidot un ieviest:

- papīra lietas analogu e-vidē;
- procesu (kriminālprocesa, administratīvā pārkāpuma, administratīvā procesa tiesā un civilprocesa) analogu e-vidē⁴⁰.

Īstenojot E-lietas programmu⁴¹, paredzēti ieguvumi šādās jomās:

- samazināsies laiks, kas nepieciešams lietas pārvietošanai starp procesā iesaistītajām pusēm, un procesa virzības apstāšanās, kad ar lietas materiāliem noteiktos posmos iepazīstas kāda no pusēm;
- samazināsies laiks, kas vajadzīgs lietā iesaistīto personu informēšanai par nepieciešamību ierasties uz nopratināšanu, tiesas sēdi;
- samazināsies izmaksas, kas ir saistītas ar lietā ietilpstošo papīra materiālu izveidi un to kopēšanu, kā arī pasta un kurjera pakalpojumu izmantošanu;
- samazināsies izmaksas, kas ir saistītas ar lietas uzglabāšanu;
- palielināsies sabiedrības uzticības līmenis izmeklēšanas un tiesvedības sistēmām u.c.

Detalizēti rādītāji sasniegtā rezultāta vērtēšanai nav izvirzīti, t.i., nav noteikta skaitliska vērtība, pēc kuras vērtēt, vai un par cik pēc vienotas e-lietas vides izveides ir samazinājies e-lietas izmeklēšanas un tiesvedības ātrums. Nav arī aplēsts, kāds resursu ietaupījums veidosies, ieviešot elektronizētu e-lietu.

E-lietas programmas tvērums

E-lietas programmas aprakstā⁴² norādīts, ka E-lietas programma ir Eiropas Savienības fondu finansēts 13 projektu kopums, kur katru no projektiem paredzēts realizēt atsevišķi, bet vienlaikus savstarpēji saistītā veidā. Revīzijā konstatēts⁴³, ka no 13 plānotajiem projektiem (skatīt 3.attēlu):

- astoņu projektu īstenošana ir uzsākta septiņu projektu ietvaros⁴⁴ un tos plānots pabeigt līdz 2023.gadam;

- divas aktivitātes netiek īstenotas kā konkrēts projekts⁴⁵, bet tiek īstenotas pakāpeniski valsts budžeta ietvaros;
- triju projektu īstenošana nav uzsākta.

Iekšlietu ministrija un VARAM sniegušas informāciju⁴⁶, ka papildus E-lietas programmas aprakstā paredzētajiem projektiem tika uzsākti trīs citi projekti, kuri iepriekš nebija plānoti.

Lai gan E-lietas programmas projektu īstenošana indikatīvi bija plānota no 2015.gada līdz 2020.gadam⁴⁷, faktiski E-lietas programmā plānoto projektu īstenošana tika uzsākta tikai 2017.gadā un pabeigšana plānota 2023.gadā.

Projekta nosaukums	gads: ceturksnis	2015				2016				2017				2018				2019				2020				2021				2022				2023				Projekta finansējums (euro)	Finansējuma avots
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4						
Jaunās paaudzes Integrētā iekšlietu informācijas sistēma																																						3 800 000	ERAF + VB
Administratīvo pārkāpumu atbalsta informācijas sistēmas izstrāde																																						2 477 265	VB
Tiesu informatīvās sistēmas attīstība																																						3 173 000	ERAF + VB
Prokuratūras informācijas sistēmas attīstība																																						929 000	ERAF + VB
Tiesu medicīnas ekspertīzes un izpētes procesu optimizācija un attīstība																																						300 000	ERAF + VB
Ieslodzījuma vietu pārvaldes informācijas sistēmas pilnveidošana																																						475 000	ERAF + VB
Probācijas klientu uzskaites sistēmas pilnveidošana																																						423 000	ERAF + VB
Sodu reģistra pilnveidošana automātiskai datu apmaiņai ar Eiropas sodāmības reģistru informācijas sistēmu																																						780 119	IDF + VB
E-pierādījumu platformas izstrāde																																						221 276	ES + VB
Biometrijas datu apstrādes sistēmas tehnoloģiskās platformas modernizācija (1.posms)																																						950 000	IDF + VB
Iekšlietu ministrijas padotības iestāžu vienotā telekomunikāciju tīkla modernizācija*																																						-	VB
Mākoņskaitļošanas tehnoloģiju un termināla staciju datoru ieviešanā Iekšlietu ministrijas padotības iestādēs*																																						-	VB
Informācijas sistēma par rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem																																						-	-
Latvijas centralizētās fizisko personu biometriskās identifikācijas un verifikācijas platformas un e-pakalpojumu izveide																																						-	-
Partiju finanšu datu bāzes attīstība																																						-	-
		E-lietas programmas aprakstā norādītais projekta indikatīvais laika plāns																																					
		Faktiskais projekta īstenošanas laiks																																					
		* Netiek īstenots kā projekts, bet tiek īstenots pakāpeniski budžeta ietvaros																																					

3.attēls. Vai E-lietas programma tiek īstenota plānotajā secībā un atbilstoši laika plānam?

Revīzijā konstatēts, ka bez E-lietas programmas apraksta nav pieejami citi dokumenti, kuros vienkopus ir plānota, dokumentēta un uzraudzīta visu E-lietas programmas aprakstā noteikto projektu īstenošana. Neskatoties uz izmaiņām E-lietas programmā paredzētajos projektos, to īstenošanas termiņos un izmantotā finansējuma avotā, nav veikta E-lieta programmas apraksta aktualizēšana. Līdz ar to nav iespējams izsekot, piemēram, kādā apjomā daļēji uzsāktie vai neīstenotie projekti ietekmē E-lietas programmas īstenošanu, bet, balstoties uz šādiem faktiem, ir konstatējams, ka izmaiņas ieviešanu ietekmē:

- E-lietas programmas apraksts⁴⁸ paredz, ka E-lietas programmas īstenošana un mērķu sasniegšana nav iespējama bez attiecīgu uzlabojumu veikšanas esošajā IKT tehniskajā nodrošinājumā (abi Iekšlietu ministrijā plānotie telekomunikāciju tīkla modernizācijas un mākoņskaitļošanas tehnoloģiju projekti), kam ir jāspēj nodrošināt optimālu E-lietas sistēmu sadarbību, veikspēju prasību realizāciju, kā arī augsto informācijas drošības prasību ievērošanu. Tāpat, lai nākotnē atteiktos no “papīra lietas” un “papīra dokumentiem”, ir kritiski nepieciešams attīstīt IKT atbalsta risinājumus informācijas ievadei un apstrādei E-lietas sistēmu gala lietotājam, lai nodrošinātu, ka E-lietas ietvaros sistēmās jau sākotnēji tiek iegūta informācija “digitāli radītu” objektu veidā vai tādu objektu veidā, kas satur skenētu dokumentu elektroniskās kopijas, tādējādi nodrošinot šīs informācijas efektīvu turpmāko apstrādi kādā no e-procesiem;
- projekta “Informācijas sistēma par rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem”, kuram īstenošana nav uzsākta, bet finansējums vēl tiek meklēts, īstenošana ietekmē⁴⁹ E-lietas programmas kopējo realizāciju. Valsts mērogā institūcijām nav pieejama centralizēta un aktuāla informācija par izņemto mantu atrašanās vietu, glabāšanas aktuālajām izmaksām un ar to saistīto kompetento institūciju pieņemto lēmumu izpildes gaitu. Tā rezultātā būtiski palielinās izdevumi, kuri ir saistīti ar izņemto mantu glabāšanu, kā arī palielinās koruptīvo darbību veikšanas risks, netiek nodrošināta reālo izmaksu fiksēšana un vēlāka izmaksu atgriešana valsts budžetā.

Tāpat nav izsekojams, kā, piemēram, jaunais projekts “Sodu reģistra pilnveidošana automātiskai datu apmaiņai ar Eiropas sodāmības reģistru”, par kura saistību ar E-lietas programmas ieviešanu revīzijas gaitā informējusi VARAM un Iekšlietu ministrija, veicina E-lietas programmas mērķu sasniegšanu.

Turklāt saskaņā ar Tiesu informatīvās sistēmas attīstības projekta izstrādes progresa pārskatu⁵⁰ 2020.gada septembrī ir iestājušies sistēmas izstrādes kavējumi un tehniskās specifikācijas prasību neizpildes riski:

- Tiesu informatīvās sistēmas tehniskās specifikācijas prasības netiks izpildītas pilnā apjomā, ietekmējot elektroniskas tiesvedības lietas ieviešanu civilprocesā un administratīvajā procesā;
- atsevišķu E-lietas programmas projektu aktivitāšu termiņu kavējumi var aizkavēt kopējos E-lietas programmas ieviešanas termiņus;
- aizkavējusies E-lietas koplietošanas komponentu programmatūras projektējuma apraksta izstrāde, līdz ar to kavējas integrāciju īstenošana Projekta partneru vidū.

Progresa pārskatā ir norādīts, ka projekta mērķu sasniegšanai un savstarpējās datu apmaiņas nodrošināšanai kriminālprocesā, administratīvajā un civilprocesā izstrādājamās programmatūras apjoms ir lielāks, nekā faktiski iespējams izstrādāt esošā budžeta un termiņa ietvaros. Kā iemeslu darbu apjoma pieaugumam var minēt papildu darbus pie Administratīvo pārkāpumu procesa ieviešanas integrācijas platformā un datu apmaiņas funkcionalitātes izstrādi ar APAS.

E-lietas programmas ieviešanas secība

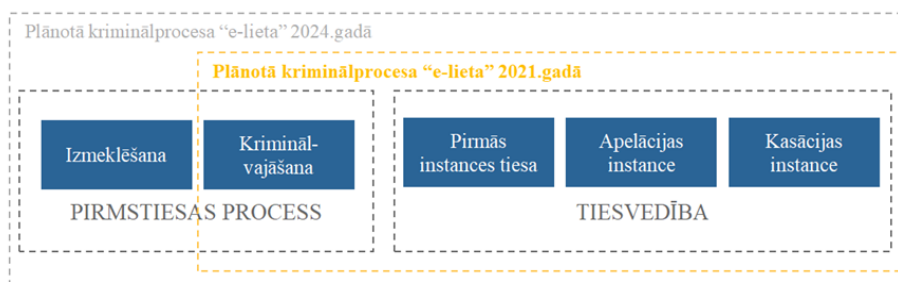
Saskaņā ar E-lietas programmas aprakstu sākotnēji bija plānots īstenot Iekšlietu ministrijas projektu kriminālprocesa izmeklēšanas stadijas elektronizēšanai un pēc tam īstenot projektus kriminālvajāšanas un tiesvedības elektronizēšanai. Projekta “Jaunās paaudzes Integrētā iekšlietu informācijas sistēma” uzsākšana netika īstenota primāri, jo tas netika iekļauts ERAF projektu iesniegumu atlases pirmajā kārtā⁵¹.

ERAF līdzfinansējums pirmajā kārtā tika piešķirts pieciem citiem projektiem: “Tiesu IS attīstība”, “Ieslodzījuma vietu pārvaldes IS pilnveidošana”, “Probācijas klientu uzskaites sistēmas pilnveidošana”, “Prokuratūras IS attīstība” un “Tiesu medicīnas ekspertīzes un izpētes optimizācija un attīstība”. Izņemot projektu “Tiesu medicīnas ekspertīzes un izpētes optimizācija un attīstība”, pārējo četru projektu īstenošana ir E-lietas programmas pirmais posms. Tā ieviešanai 2016.gadā tika izstrādāts konceptuālais plānojums (turpmāk – E-lietas pirmās kārtas koncepcija), lai nodrošinātu vienotu elektronisku tiesvedības lietu un ar to saistītās informācijas apriti⁵². Minētajos četros projektos plānots ieviest kriminālprocesa e-lietu, sākot no kriminālvajāšanas stadijas (skatīt 4.attēlu).

2020.gadā izstrādātais likumprojekts par grozījumiem Kriminālprocesa likumā nosaka:

- no 2021.gada 1.aprīļa e-lieta tiks ieviesta Prokuratūrā un tiesās, bet izmeklēšanas iestādes grozījumos ietvertās normas saistībā ar lietvedību e-lietā piemēros atbilstoši tehniskajam nodrošinājumam⁵³;
- pilnīgu, vienotu izmeklēšanas un tiesvedību procesu plānots īstenot e-lietas nākamajos attīstības posmos līdz 2024.gadam⁵⁴.

Saskaņā ar likumprojekta anotāciju⁵⁵ līdz 2024.gadam ir paredzams administratīvā sloga pieaugums Prokuratūrai nodoto lietu skenēšanai, lai elektronizētu izmeklēšanas laikā krimināllietai pievienotos dokumentus. Prokuratūra nodrošinās⁵⁶ tikai to krimināllietu skenēšanu, kuras Prokuratūrā pieņemtas kriminālvajāšanā, līdz ar to kriminālprocesa e-lietas būs pieejamas tikai par daļu no valstī uzsāktajiem kriminālprocesiem.

4.attēls. Kad ir plānots ieviest kriminālprocesa e-lietu?

Valsts ieņēmumu dienestā, Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojā, Valsts policijā, Prokuratūrā un tiesās izvērtējot 50 nejauši izvēlētas pabeigtās krimināllietas, revīzijā konstatēts, ka tieši kriminālprocesa sākuma stadijā (izmeklēšanas laikā) ir visintensīvākā dokumentu plūsma un aprīte:

- visvairāk dokumentu krimināllietai tiek pievienoti izmeklēšanas laikā – vidēji 62%, kriminālvajāšanā ~16% un tiesvedības stadijā ~22%;
- tieši izmeklēšanas laikā visbiežāk krimināllietā “ceļo” starp iestādēm. Piemēram, no procesa virzītāja pie izmeklēšanas tiesneša un atpakaļ krimināllietā var tikt pārsūtīta vairākas reizes, tāpat arī no procesa virzītāja pie uzraugošā prokurora.

Saskaņā ar Prokuratūras sniegto informāciju⁵⁷ 2019.gadā vismaz 25 648 reizes krimināllietas ir sūtītas turp un atpakaļ starp procesa virzītāju un uzraugošo prokuroru.

Tajā pašā laikā uzsākti projekti, lai kriminālprocesa e-lietā ietvertu arī Valsts probācijas dienesta informācijas sistēmas un Ieslodzījuma vietu pārvaldes datus⁵⁸, piemēram, informāciju par soda veida “brīvības atņemšana” vai “īslaicīga brīvības atņemšana” izpildi, izvērtēšanas ziņojumu par

apsūdzētajiem, kuri noziedzīga nodarījuma izdarīšanas brīdī bija nepilngadīgi. Minētā informācija tiek izmantota kriminālprocesa laikā, tomēr sākotnēji tika apzināts un plānots⁵⁹, ka šo IS pilnveidošana tiks veikta pēc kriminālprocesa izmeklēšanas stadijas elektronizēšanas.

Sekas tam, ka e-lietas īstenošana tiks uzsākta nevis ar projektu “Jaunās paaudzes integrētās iekšlietu informācijas sistēma”, bet projektiem tieslietu resorā un Prokuratūrā, bija savlaicīgi apzinātas. Saskaņā ar Tiesu sistēmas darbības attīstības konceptuālo pamatojumu⁶⁰ būtiskākais E-lietas programmas pirmās kārtas tvēruma iztrūkums ir izmeklēšanas iestādes, kas rada lielāko daļu krimināllietu materiālu. Līdz izmeklēšanas iestādes pievienosies E-lietas programmā izstrādātajām koplietošanas komponentēm, elektroniskas lietas tiek veidotas tikai Prokuratūrai kriminālvajāšanai nodotajām lietām. Kamēr E-lieta netiek integrēta ar Iekšlietu ministrijas Informācijas centra uzturēto Kriminālprocesa informācijas sistēmu, Prokuratūrai ir jāveic Valsts policijas iesniegto lietas dokumentu elektronizēšana. Tā rezultātā Prokuratūrai veidojas administratīvā sloga pieaugums līdz pilnīgai vienota izmeklēšanas un tiesvedības procesa ieviešanai, ko plānots īstenot e-lietas nākamajos attīstības posmos līdz 2024. gadam⁶¹. Turklāt, ņemot vērā, ka Prokuratūra skenēs tikai kriminālvajāšanā pieņemtās lietas, līdz 2024.gadam e-lieta tiks izveidota tikai daļai no kriminālprocesi, t.i., tiem kriminālprocesi, kuros tiks veikta izmeklēšana, e-lieta netiks izveidota.

Izmaiņas e-lietas izveides arhitektūrā

Ņemot vērā, ka vienotas e-lietas vides izveidē un ieviešanā ir iesaistītas vairākas iestādes un to IS, būtisks priekšnosacījums ir skaidrs redzējums sistēmas komponentēm un par to mijiedarbību, kas atspoguļojams konceptuālajā arhitektūrā. E-lietas programmas kopējo mērķu sasniegšana nav iespējama, ja IS, kas ir ietvertas programmas tvērumā, katra tiek attīstīta sava individuālā projekta ietvaros, neņemot vērā mijiedarbību ar citiem projektiem.

E-lietas programmas aprakstā⁶² ir noteiktas e-lietas konceptuālās arhitektūras galvenās komponentes (skatīt 5.attēlu), kas ir:

- **E-materiāla platformas katram procesam** (kriminālprocesam, administratīvā pārkāpuma procesam, administratīvajam procesam un civilprocesam), kas nodrošina e-materiāla centralizētu uzglabāšanu un pieejamību visām procesā iesaistītajām pusēm, šim mērķim izmantojot informācijas atsauču jeb linku servisu. Papildus tam E-lietas programmas konceptuālā arhitektūra paredz, ka noteikta informācija un dati e-materiālam var tikt pievienoti arī no citām ārējām sistēmām (Valsts ieņēmumu dienesta, Zemesgrāmatas u.c.), kā arī nodoti citām IS;
- **E-lietas sadarbības vide** – lai nodrošinātu sistēmu sadarbību vienotā un standartizētā veidā, datu apstrādi un izplatīšanu starp dažādām IS, koplietošanas servisu uzturēšanu un garantētu datu apmaiņu starp e-lietas dalībniekiem, nodrošinot specifiskās drošības prasības attiecībā uz datu apmaiņu iekšlietu un tieslietu resorā e-kriminālprocesa, e-administratīvā pārkāpuma procesa, e-civilprocesa un e-administratīvā procesa ietvaros. E-lietas sadarbības vide nodrošinās šādu būtiskāko funkciju grupu izpildi – lietotāju pārvaldības risinājums, klasifikatoru un dokumentu šablonu uzturēšana un izplatīšana, auditācija, e-lietas ziņojumapmaiņa;
- **E-procesa atbalsta sistēmas** – IS, kas nodrošinās e-procesa centralizētu uzturēšanu un realizāciju (e-kriminālprocess tiks realizēts KRASS, e-administratīvā pārkāpuma process tiks realizēts E-

administratīvā pārkāpuma lietas informācijas sistēmā, e-administratīvais process un e-civilprocess tiks realizēti Tiesu IS).

E-procesa atbalsta sistēmās tiks radīti procesuālie dokumenti un būtiska e-materiāla daļa, piemēram, E-krimināllietas informācijas sistēmā tiks radīti procesuālie lēmumi un pievienoti materiāli e-krimināllietas materiālam.

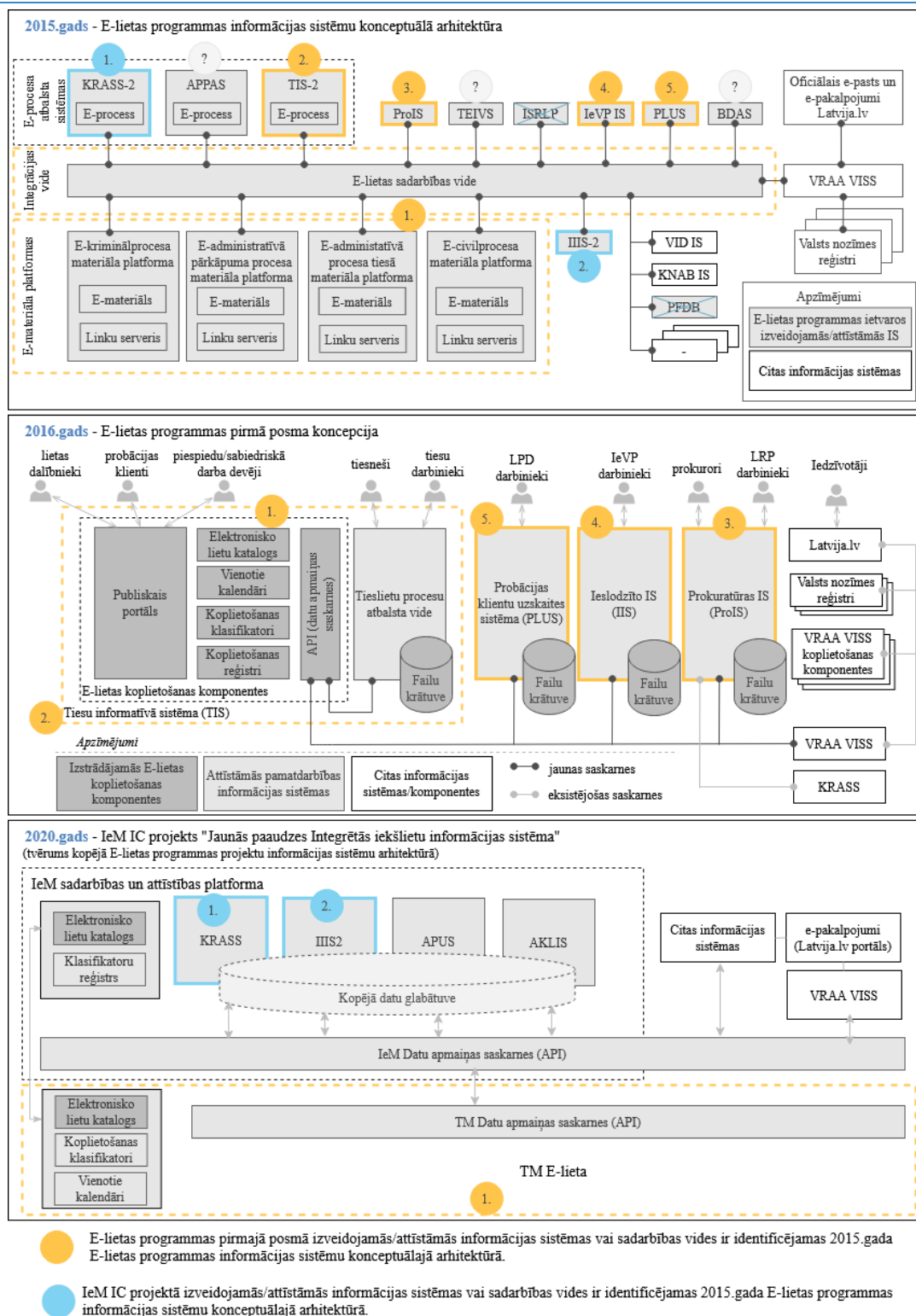
Saskaņā ar E-lietas programmas aprakstu⁶³ e-lietas sadarbības vides izstrāde visiem procesiem tika paredzēta Iekšlietu ministrijas projektā, tāpat arī e-materiāla platformas izstrāde kriminālprocesam un administratīvā pārkāpuma procesam. Savukārt e-materiāla platformas izstrāde e-administratīvajam procesam un e-civilprocesam – Tiesu IS attīstības projektā.

E-lietas programmas pirmā posma ietvaros konceptuālā arhitektūra ir plānota atšķirīga no arhitektūras, kas tika plānota E-lietas programmas aprakstā (skatīt 5.attēlu). Sākotnēji plānotās E-materiālu platformas un E-lietas sadarbības vide tika aizstāta ar Tiesu IS projektā izstrādājamām E-lietas koplietošanas komponentēm⁶⁴:

- **Publisko portālu**, kas paredzēts lietas dalībniekiem, probācijas klientiem u.c. iesaistītajām pusēm, kurām nav savas ar E-lietas koplietošanas komponentēm integrētas pamatdarbības IS;
- **Koplietošanas klasifikatoriem**, kas paredzēti, lai novērstu klasifikatoru dublēšanos starp IS. Klasifikators (lietu veidu klasifikators, likuma pantu klasifikators u.c.) tiks uzturēts vienā no e-lietas IS un izplatīts citām;
- **Koplietošanas reģistriem**, kuru mērķis ir nodrošināt nozaru reģistru (tiesnešu reģistrs, prokuroru reģistrs, advokātu reģistrs u.c.) izplatīšanu E-lietai pieslēgtajām IS;
- **Elektronisko lietu katalogu**, lai nodrošinātu vienotu piekļuves punktu lietu datiem un materiāliem visām tiesvedības procesā iesaistītajām pusēm atbilstoši tiem piešķirtajām tiesībām;
- **Vienotajiem kalendāriem**, lai nodrošinātu sadarbību starp e-lietai pieslēgto IS individuālajiem kalendāriem.

Revīzijā konstatētas atšķirības starp 2015.gada E-lietas programmas aprakstā un 2016.gadā sagatavotās E-lietas programmas pirmā posma aprakstā paredzēto arhitektūru:

- E-lietas programmas pirmajā posmā vairs netiek paredzēts katram procesam (kriminālprocesam, administratīvā pārkāpuma procesam, administratīvajam procesam un civilprocesam) izveidot atsevišķu platformu, lai nodrošinātu centralizētu radīto e-materiālu uzglabāšanu. Tā vietā lietas materiāli tiks uzglabāti pamatdarbības IS (kriminālprocesa gadījumā – KRASS, Prokuratūras IS un Tiesu IS). E-lietas programmas pirmajā posmā izveidotajā Elektronisko lietu katalogā tiks uzglabāti kopīgie elektronisko lietu metadati un lietu materiālu metadati, bet pieejai konkrētajiem materiāliem (datnei) tiks nodrošināta tīmekļa saite;
- E-lietas programmas pirmais posms paredz⁶⁵ koplietošanas komponentu integrāciju tikai četrām IS (Tiesu IS, Prokuratūras IS, PLUS un IeVP IS) un iezīmē integrāciju ar Iekšlietu ministrijas Sadarbības un attīstības platformu un Veselības ministrijas Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra IS. Savukārt 2015.gadā E-lietas programmā tika plānots vienotā vidē integrēt vismaz 13 IS.

5.attēls. Vai E-lietas programmai ir aktuāla IS konceptuālā arhitektūra?

Turklāt 2020.gadā uzsāktajā projektā “Jaunās paaudzes integrētās iekšlietu informācijas sistēmas” ir plānota ne tikai integrācija ar E-lietas programmas pirmajā posmā izstrādātajām E-lietas koplietošanas

komponentēm (skatīt 5.attēlu), bet vēl vienas koplietošanas komponentes (Elektronisko lietu katalogs) izstrāde, kas nav ne iezīmēta 2015.gada E-lietas programmas IS konceptuālajā arhitektūrā, ne arī identificējama E-lietas programmas pirmajā posmā. Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs skaidro⁶⁶:

Uz doto brīdi E-lietas programmas pirmajā posmā izveidotajā Elektronisko lietu katalogā nav paredzēts uzkrāt datus par kriminālprocesi, kas paliek Valsts policijas lietvedībā (izbeigti), un resorisko pārbaužu lietu materiālus. Līdz ar to Iekšlietu ministrijai ir jāveido savs Elektronisko lietu katalogs, līdz brīdim kad e-lietā kopumā būs tikai viens Elektronisko lietu katalogs.

Ņemot vērā, ka e-lietas īstenošanas gaitā ir mainījies e-lietas sadarbības vides ieviešjs – no Iekšlietu ministrijas uz Tieslietu ministriju, vienlaicīgi mainot arī e-lietas komponentes un arhitektūru –, un ņemot vērā, ka arhitektūra neparedz Sodu reģistru un E-pierādījumu platformu, kā arī nav izsekojama pārējo, sākotnēji plānoto sistēmu integrācijas nepieciešamība, secināms, ka E-lietas programmas arhitektūra nav visaptveroša, līdz ar to pastāv risks, ka tā nenodrošinās e-lietas pilnīgu ieviešanu.

Ieteikumi

Lai sekmētu e-lietu aptverošu attīstības plānošanu un mērķtiecīgu īstenošanu, Tieslietu ministrijai sadarbībā ar Prokuratūru, Iekšlietu ministriju un VARAM novērtēt ar tieslietu nozarē īstenotajiem projektiem sasniegto rezultātu, pārskatīt paveikto e-lietas ieviešanā un izstrādāt turpmākās rīcības plānu vienotu izmeklēšanas un tiesvedības elektronisku procesu īstenošanai, aptverot:

- visu izmeklēšanā un tiesvedībā iesaistīto iestāžu loku un nepieciešamos uzlabojumus tajās izmantotajās IS un infrastruktūrā, aplēšot tam nepieciešamo finansējumu neatkarīgi no finansējuma avota;
- aktualizētu e-lietas IS konceptuālo arhitektūru;
- gan konkrētai sistēmai, gan e-lietai kopumā izvirzītus izmērāmus rezultātīvos rādītājus e-lietas turpmākai attīstībai, pēc kuriem vērtēt rezultātu un ieguvumus.

Vai ir izveidota organizatoriskā struktūra e-lietas pārvaldībai, īstenošanas uzraudzībai un mērķu sasniegšanai?

E-lietas programmas pārvaldībai un mērķu sasniegšanai nav noteikta un izveidota organizatoriskā struktūra, lai uzraudzītu e-lietas īstenošanu kopumā. Līdz šim izveidotajos sadarbības formātos (uzraudzības padomes, vadības grupas) iestādes ir atbildīgas par konkrētiem projektiem, bet nav noteikta atbildība par E-lietas programmas kopējo pārvaldību, ieviešanas koordinēšanu un uzraudzību kopumā, kas aptvertu e-lietas ieviešanu izmeklēšanas un tiesvedības procesos visās jomās – kriminālprocesā, administratīvo pārkāpumu procesā, civilprocesā un administratīvajā procesā tiesā.

Arī attiecībā uz kriminālprocesa e-lietas ieviešanu nav izveidota tāda organizatoriskā struktūra, kas aptvertu visus Prokuratūrā, iekšlietu un tieslietu resorā īstenojamus projektus. Tai pašā laikā jautājumi, kas skar kriminālprocesa e-lietas izveidi, tiek skatīti sešās projektu uzraudzības grupās. Tajās piedalās 55 pārstāvji no 16 iestādēm, bet iestāžu pārstāvju dalība šajos formātos neparedz atbildību par kriminālprocesa E-lietas programmas īstenošanu kopumā, kas ietvertu E-lietas programmas realizācijas kopējo uzraudzību, vadības līmeņa lēmumu pieņemšanu programmas īstenošanai, vienotu standartu un nosacījumu saskaņošanu un ieviešanu. Turklāt nav paredzēta visu izmeklēšanas iestāžu, t.i., bez iekšlietu resora iestāžu arī, piemēram, Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja un Valsts ieņēmumu dienesta Iekšējās drošības pārvalde un Nodokļu un muitas policija, iesaiste kriminālprocesa e-lietas attīstībā, līdz ar to radot risku, ka E-lietas programmas īstenošana nav visaptveroša un būtiski e-lietas digitalizēšanas posmi, iesaistītās personas un dokumentu avoti nav savlaicīgi attīstīti, lai nodrošinātu pilna izmeklēšanas un tiesvedības procesa digitalizēšanu.

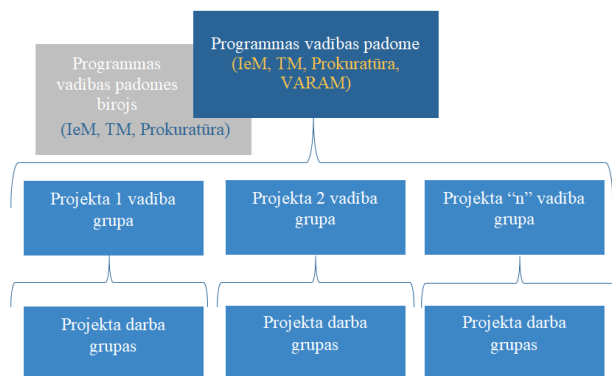
Ņemot vērā, ka e-lietas īstenošana netiek pārraudzīta kā kopēja projektu programma, pastāv risks, ka daudzo apakšprojektu īstenošana neatrisinās tās apzinātās problēmas, kuras bija plānots atrisināt ar e-lietas ieviešanu, un netiks sasniegti E-lietas programmai izvirzītie ieguvumi, t.i., nesamazināsies izmeklēšanas un tiesvedības procesu norises ilgums un izmaksas.

Plānotā e-lietas pārvaldības organizatoriskā struktūra

E-lietas programmas pārvaldībai sākotnēji bija plānots⁶⁷ izveidot vairāku līmeņu organizatorisko struktūru, katrai no tām nosakot konkrētus pienākumus un atbildības jomas un definējot savstarpējos sadarbības mehānismus. Kā vadošo E-lietas programmas organizatorisko elementu tika plānots izveidot Programmas vadības padomi, sastāvā iekļaujot Iekšlietu ministrijas, Tieslietu ministrijas un Prokuratūras vadības līmeņa darbiniekus, kā arī VARAM pārstāvi (skatīt 6.attēlu), un bija plānots izveidot Programmas vadības padomes biroju. Tika arī apzināts⁶⁸, ka E-lietas programmas projektu efektīva pārvaldība ir kritisks faktors, kas var ietekmēt programmas mērķu sasniegšanu.

No E-lietas programmas apraksta⁶⁹ izriet šādi pienākumi un atbildība e-lietas augstākā līmeņa vadības nodrošināšanai:

- Programmas vadības padome ir atbildīga par E-lietas programmas realizācijas kopējo uzraudzību, vadības līmeņa un konceptuālo lēmumu pieņemšanu par programmas īstenošanas nosacījumiem, kā arī norādījumu un uzdevumu sniegšanu atsevišķo projektu realizētājiem;
- Programmas vadības padomes birojs ir atbildīgs par sadarbību starp Programmas vadības padomi un projektu realizētājiem un arī par sadarbību starp pašiem projektu realizētājiem, uzrauga atsevišķo projektu norisi un atbilstību realizācijas plānam, identificē iespējamus ieviešanas riskus un ir atbildīgs par vienotu standartu un nosacījumu saskaņošanu un ieviešanu.

6.attēls. Kāda organizatoriskā struktūra E-lietas programmas pārvaldīšanai tika plānota?

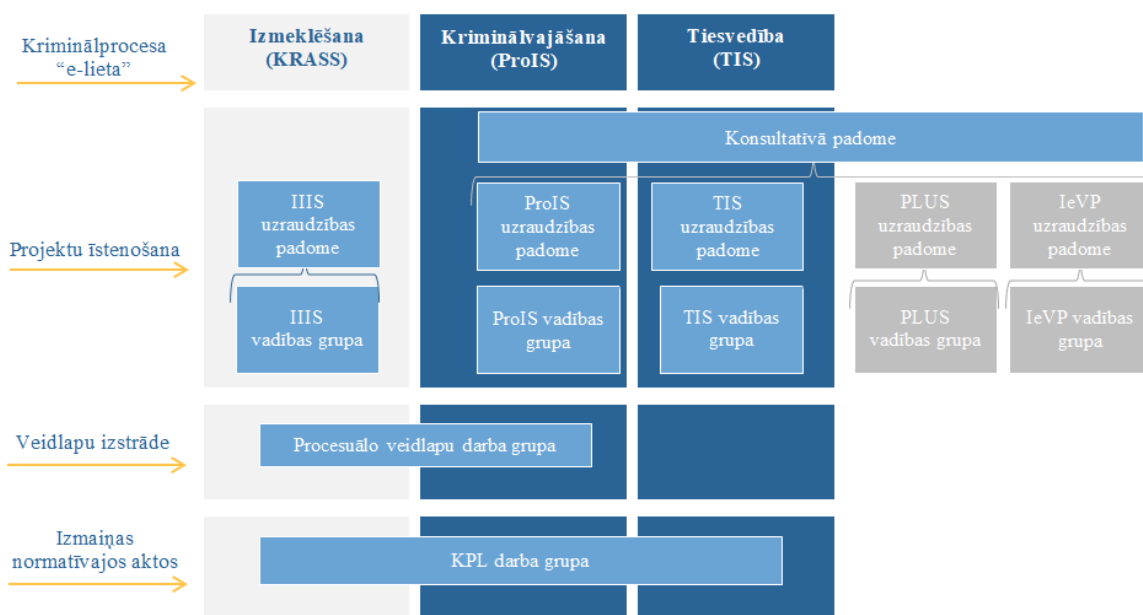
Faktiskā e-lietas pārvaldības organizatoriskā struktūra

Revīzijā, izvērtējot E-lietas programmas pārvaldībai izveidoto organizatorisko struktūru, konstatēts, ka nav izveidota E-lietas programmas aprakstā paredzētā Programmas vadības padome un Programmas

vadības padomes birojs. Līdz ar to nav noteikta atbildība par E-lietas programmas kopējo pārvaldību, ieviešanas koordinēšanu un uzraudzību kopumā, aptverot e-lietas ieviešanu izmeklēšanas un tiesvedības procesos visās jomās – kriminālprocesā, administratīvo pārkāpumu procesā, civilprocesā un administratīvajā procesā tiesā.

Tā vietā ir izveidotas vairākas zemāka līmeņa organizatoriskās struktūras konkrēto projektu līmenī (skatīt 7.attēlu), bet ne e-lietas pārvaldībai kopumā:

- e-lietas ieviešanas pirmā posma (“Tiesu IS attīstība”, “Prokuratūras IS attīstība”, “Ieslodzījuma vietu pārvaldes IS pilnveidošana” un “Probācijas klientu uzskaites sistēmas pilnveidošana”) projektu pārvaldībai izveidotas:
 - ✓ konsultatīvā padome, kas saskaņā ar rīkojumu⁷⁰ koordinē e-lietas pirmā posma visu četru projektu norisi un ieviesto aktivitāšu atbilstību projektu īstenošanas līgumos izvirzītajiem mērķiem, izvērtē projektu īstenošanas līguma grozījumus, izvērtē projektu īstenošanai nepieciešamos normatīvo aktu grozījumus, identificē projektu savstarpējas atkarības un vērtē būtisko arhitektūras elementu izmantošanu informācijas apmaiņai arī citās IS u.c.;
 - ✓ katram projektam⁷¹ uzraudzības padome, lai nodrošinātu projekta īstenošanas uzraudzību atbilstoši līguma nosacījumiem un saistošajiem normatīvajiem aktiem;
 - ✓ katram projektam⁷² vadības grupa, lai veiktu projektā nepieciešamo izmaiņu ierosināšanu un izskatīšanu, ierosinātu un izvērtētu projekta ieviešanas aktivitāšu un finanšu plānu grozījumus u.c.
- Iekšlietu ministrijā īstenotā projekta “Jaunās paaudzes Integrētās iekšlietu informācijas sistēma” vadībai izveidota vadības grupa⁷³ un uzraudzības padome⁷⁴, kuras mērķis ir uzraudzīt konkrētā projekta īstenošanu, mērķu sasniegšanu un rezultāta atbilstību vajadzībām.

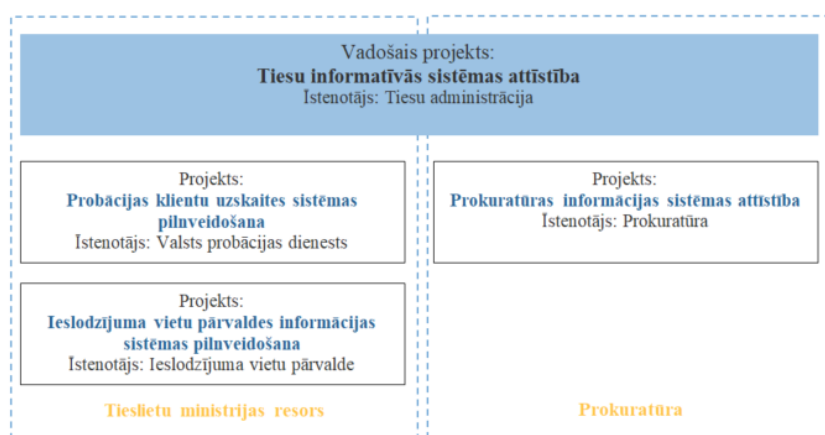

7.attēls. Ko ietver izveidotā e-lietas organizatoriskā struktūra?

Izveidotā organizatoriskā struktūra e-lietas ieviešanas pirmās kārtas projektu un Iekšlietu ministrijā uzsāktā projekta pārvaldībai atbilst nosacījumiem, kas izvirzīti ERAF projektu pārvaldībai. Šo projektu īstenošana tiek veikta Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020.gada plānošanas perioda darbības programmas pasākuma⁷⁵ ietvaros, un to īstenošanu reglamentē normatīvais akts⁷⁶, kas nosaka, ka:

- programmas vadošā projekta finansējuma saņēmējs izveido programmas konsultatīvo padomi programmas projektu savstarpējās horizontālās koordinācijas nodrošināšanai. Konsultatīvā padome identificē programmas projektu savstarpējās atkarības, vienojas par programmas projektu īstenošanu rīcību, lai pielāgotu projektu īstenošanas plānus un organizētu projektu norisi atbilstoši šīm atkarībām, identificē un vada projektu savstarpējās atkarības riskus;
- pēc projekta apstiprināšanas finansējuma saņēmējs izveido projekta uzraudzības padomi, lai nodrošinātu projekta mērķa sasniegšanu. Projekta uzraudzības padome ir atbildīga par projekta rezultātiem, tā uzrauga projekta aktivitāšu īstenošanu un projekta rezultātu atbilstību gala lietotāju un sadarbības partneru vajadzībām, kā arī apstiprina ārēju faktoru ietekmē radušos izmaiņu nepieciešamību projektā. Projekta uzraudzības padomes sastāvā ir finansējuma saņēmēja atbildīgā amatpersona, projekta īstenošanā iesaistīto iestāžu vadības pārstāvji, projekta sadarbības partneru pārstāvji un valsts informācijas un komunikācijas tehnoloģiju pārvaldības organizācijas.

Saskaņā ar detalizēto projekta aprakstu⁷⁷ un apstiprināto IKT mērķarhitektūru⁷⁸ projekts “Tiesu IS attīstība”, kuru attīsta Tieslietu ministrijas padotības iestāde – Tiesu administrācija, noteikts kā E-lietas programmas pirmās kārtas projektu vadošais projekts, līdz ar to Tiesu administrācija izveidoja konsultatīvo padomi⁷⁹, kuras uzdevums ir koordinēt e-lietas pirmā posma projektus (skatīt 8.attēlu).

8. attēls. E-lietas programmas pirmā posma projekti.

Ne Iekšlietu ministrijā īstenojamais “Jaunās paaudzes Integrētās iekšlietu IS” projekts, ne arī citi E-lietas programmā paredzētie projekti (skatīt 8.attēlu) neietilpst izveidotās konsultatīvās padomes atbildības jomā. Tiesu administrācija skaidro⁸⁰:

Šobrīd ar VARAM tiek pārrunāts jautājums par augstāka līmeņa pārvaldības padomes izveidi neatkarīgi no konkrēto projektu tvēruma, kas pārraudzītu e-lietas ieviešanu valstiskā līmenī arī pēc E-lietas programmas pirmā posma īstenošanas.

Revīzijā konstatēts, ka papildus izveidotajai konsultatīvajai padomei⁸¹ un E-lietas programmas uzraudzības padomēm⁸² darbojas arī darba grupas, kuras ietekmē e-lietas ieviešanu kriminālprocesā:

- Tieslietu ministrijas izveidotā darba grupa⁸³ izmaiņu veikšanai Kriminālprocesa likumā (turpmāk – KPL darba grupa), tās mērķis ir izvērtēt institūciju sniegtos priekšlikumus grozījumu veikšanai Kriminālprocesa likumā, kā arī nepieciešamības gadījumā izstrādāt grozījumus Kriminālprocesa likumā un ar to saistītajos normatīvajos aktos. 2020.gadā KPL darba grupā ir izstrādāts priekšlikums grozījumiem Kriminālprocesa likumā⁸⁴ par lietvedību e-lietā.;
- Prokuratūras izveidotā darba grupa⁸⁵ procesuālo veidlapu izstrādei kriminālprocesā, tās mērķis ir nodrošināt vienotu elektronisku kriminālprocesa veidlapu formu aktualizēšanu un izmantošanu pirmstiesas izmeklēšanas procesā.

2020.gada augustā VARAM ir ierosinājusi⁸⁶ organizēt starpinstitūciju darba grupu e-lietas “jumta likuma” izstrādei, lai noteiktu e-lietas tiesisko statusu, vienotu pārraudzību, attīstību un tehnisko risinājumu izmantošanu. Darba grupā VARAM ir uzaicinājusi piedalīties Tieslietu ministriju, Iekšlietu ministriju un Ģenerālprokuratūru un lūgusi izvirzīt pārstāvjus arī no e-lietas ieviešanā iesaistītajām padotības iestādēm.

Papildus tam revīzijā tika konstatēts, ka E-lietas programmas projekti, kas saņēmuši ERAF līdzfinansējumu, tiek detalizēti vērtēti no VARAM puses, lai konstatētu projekta iekļaušanos kopējā valsts IKT mērķarhitektūrā⁸⁷, bet plašākā tvērumā, kas aptvertu arī E-lietas programmas kopējo mērķu sasniegšanas uzraudzību. Turklāt tām E-lietas programmā paredzētajām aktivitātēm, kuras netiek īstenotas, piesaistot ERAF finansējumu, piemēram, Iekšlietu ministrijā plānotās e-lietas infrastruktūras attīstībai, kas tiek īstenota pakāpeniski budžeta ietvaros, VARAM nav veicis izvērtējumu par iekļaušanos kopējā IKT mērķarhitektūrā. VARAM skaidro⁸⁸:

Valsts budžeta finansētu projektu uzraudzība nenotiek tādā detalizācijas pakāpē kā Eiropas Reģionālās attīstības fonda līdzfinansēto projektu uzraudzībai, bet attiecībā par E-lietas programmas turpmāku uzraudzību, plānots nodrošināt vienotu centralizēti nacionāla līmeņa pārraudzību, kas aptvertu visus projektus neatkarīgi no to finansējuma avota.

E-lietas pārvaldībai izveidotās organizatoriskās struktūras sastāvs

Lai gan e-lietas projektu pārvaldībai izveidotajām organizatoriskajām struktūrām (e-lietas pirmā posma konsultatīvajai padomei un projektu uzraudzības padomēm, kā arī Iekšlietu ministrijas projekta “Jaunās paaudzes Integrētās iekšlietu informācijas sistēma” uzraudzības padomei) ir skaidri noteikts atbildības tvērums konkrēto projektu ietvarā, revīzijā konstatēts, ka šo padomju sastāvā ir pieaicināti pārstāvji daudz plašākā lokā (skatīt 9.attēlu). Piemēram, e-lietas pirmā posma projektu konsultatīvajā padomē piedalās ne tikai pārstāvji no iestādēm, kurās šis projekts tiek īstenots, bet arī pārstāvji no iekšlietu resora, Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra un VARAM. Savukārt Iekšlietu ministrijas projekta “Jaunās paaudzes Integrētās iekšlietu informācijas sistēma” uzraudzības padomē piedalās ne tikai iekšlietu resora

pārstāvji, bet arī no Tiesu administrācijas, Prokuratūras, VARAM un Centrālās finanšu un līgumu aģentūras.

		E-lietas programmas 1.posms					
		Konsultatīvā padome	TIS uzraudzības padome	ProIS uzraudzības padome	VPD uzraudzības padome	IeVP uzraudzības padome	IeMIC uzraudzības padome
Tieslietu ministrijas resors	Tieslietu ministrija	x	x		x	x	
	Tiesu administrācija	x	x	x	x	x	x
	Valsts probācijas dienests	x	x	x	x	x	
	Ieslodzījuma vietu pārvalde	x	x	x	x	x	
	Valsts tiesu ekspertīžu birojs	x					
Prokuratūra	Prokuratūra	x	x	x	x	x	x
Iekšlietu ministrijas resors	Iekšlietu ministrija	x					x
	Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs	x	x	x			x
VARAM	Valsts policija						x
	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	x	x	x	x	x	x
Citi	Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centrs	x					
	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra			x			x
	Izglītības un zinātnes ministrija				x		
	Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija				x		
	Rīgas dome				x		

9.attēls. Kas piedalās e-lietas projektu darba grupās?

Revidenti pozitīvi vērtē, ka informācijas apmaiņai, savstarpējai projektu aktivitāšu koordinēšanai, izstrādes un ieviešanas salāgošanai starp projektiem, kas tiek īstenoti dažādās iestādēs un resoros, konsultatīvajā padomē un projektu uzraudzības padomēs piedalās plašāks dalībnieku loks, nekā būtu nepieciešams tikai konkrētā projekta jautājumu risināšanai. Tajās kopumā ir iesaistīti 55 pārstāvji no 16 iestādēm. Vienlaikus jānorāda, ka iestāžu pārstāvjiem nevienā no šiem formātiem nav noteikta atbildība par E-lietas programmas īstenošanu kopumā, ietverot programmas realizācijas kopējo uzraudzību, vadības līmeņa lēmumu pieņemšanu programmas īstenošanai, vienotu standartu un nosacījumu saskaņošanu un ieviešanu.

Turklāt, vērtējot e-lietas ieviešanu plašāk nekā E-lietas programmas pirmā posma četrus projektus, kas uzsākti tieslietu resorā un Prokuratūrā, un iekšlietu resorā uzsāktu projektu “Jaunās paaudzes Integrētās iekšlietu informācijas sistēma”, revīzijā konstatēts, ka nav izsekojama pārējo izmeklēšanā iesaistīto iestāžu līdzdalība un loma E-lietas programmas īstenošanā un ieviešanā. Saskaņā ar Kriminālprocesa likumu⁸⁹ izmeklēšanu veic 11 izmeklēšanas iestādes, no kurām konsultatīvās padomes sastāvā ir pārstāvēti iekšlietu resors un tieslietu resors, kopumā aptverot piecas no izmeklēšanas iestādēm, bet neaptverot, piemēram, Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroju, Valsts ieņēmumu dienesta Iekšējās drošības pārvaldi un Nodokļu un muitas policiju. Pārējo iestāžu iesaiste nav plānveidīga un izsekojama, līdz ar to radot risku, ka E-lietas programmas īstenošana nav visaptveroša un būtiski e-lietas digitalizēšanas posmi, iesaistītās personas un dokumentu avoti nav savlaicīgi attīstīti, lai nodrošinātu pilna izmeklēšanas un tiesvedības procesa digitalizēšanu.

Saskaņā ar normatīvajiem aktiem⁹⁰ jau šobrīd izmeklēšanas iestādes lieto Iekšlietu ministrijas pārziņā esošo KRASS, kurā ievada ziņas par uzsāktajiem kriminālprocesiem, konstatētajiem noziedzīgiem nodarījumiem, procesa virzītājiem u.c. ziņas, tas ir – to lieto tikai procesuālo faktu reģistrēšanai.

Ņemot vērā, ka līdz ar e-lietas ieviešanu krimināllieta tiks veidota elektroniskā vidē, turpmāk visus ar konkrēto kriminālprocesu saistītos dokumentus augšupielādē vai veido un glabā e-lietā⁹¹, līdz ar to

izmeklēšanas iestādēs sistēma būs jāizmanto ne tikai procesuālo faktu reģistrācijai, bet arī procesuālo dokumentu pievienošanai, lai nodrošinātu to apriti un pieejamību visiem izmeklēšanas un tiesvedības procesiem, kas pamato to, ka izmeklēšanas iestāžu iesaiste E-lietas programmas īstenošanā ir būtisks priekšnosacījums E-lietas programmas mērķu sasniegšanai.

Ieteikums

Lai sekmētu visaptverošas e-lietas attīstības plānošanu un mērķtiecīgu īstenošanu, Tieslietu ministrijai sadarbībā ar Prokuratūru, Iekšlietu ministriju un VARAM vienoties par atbilstoša vadības līmeņa organizatorisko struktūru e-lietas īstenošanas pārvaldībai un uzraudzībai kopumā.

Vai ir apzināti ar e-lietas izmantošanu saistītie riski?

E-lietas pieejamības un drošības riski

Līdz ar e-lietas ieviešanu krimināllieta tiks veidota un uzturēta vairākās IS. Drošība katrā atsevišķajā sistēmā ietekmēs e-lietas drošību kopumā. E-lietas pirmajā posmā uzsāktajiem projektiem tieslietu resorā un Prokuratūrā izstrādes līgumos ir noteiktas drošības prasības, bet revīzijā secināts, ka viens no IKT drošības pamatelementiem (pieejamība) var nebūt nodrošināts tādā līmenī, lai nekavētu procesuālo darbību veikšanu.

Pieejamības prasības ir izvirzītas katrai atsevišķai e-lietas IS, bet ne e-lietas pilnai funkcionalitātei – nav definēts laiks, kādā sistēmas lietotājam (prokuroram vai tiesnesim) tiks nodrošināta e-lietas materiālu pieejamība jeb datņu saņemšana, jo tas ir atkarīgs ne tikai no vienas sistēmas reakcijas laika, bet arī no koplietošanas risinājuma sadarbības ātruma ar citām e-lietā integrētajām IS. To var ietekmēt arī gala lietotāja darba stacijas parametri un pieejamā interneta ātrums. Turklāt, nosakot veikspējas prasības, nav ņemta vērā e-lietas materiālu un uzbūves principu specifika. E-lieta sastāv gan no IS strukturētas informācijas, gan no pievienotiem digitāliem dokumentiem dažādu failu formātos un izmēros. Izvirzot veikspējas prasības, nav vērtēta izgūstamo failu ielāde. Vēl jo vairāk – attīstot e-lietas pirmo posmu tieslietu resorā un Prokuratūrā, tika apzināts, ka veikspēja varētu būt problēma, tāpēc veikspējas testēšanas nosacījumos ir iekļauta atruna, ka veikspēja var būt būtiski zemāka, ņemot vērā tīkla pārsūtīšanas aizturi un pieprasījuma izpildes laiku ārējās sistēmās.

Līdz ar to pastāv risks, ka apjomīgu lietu gadījumā e-lietas izmantošana varētu būt laikietilpīga un apgrūtinoša, kā rezultātā sistēma netiks lietota, iestādes turpinās uzturēt papīra dokumentu apriti vai katrs procesa virzītājs veidos lietas materiālu kopijas savā datortehnikā, tādējādi radot daudzas dokumentu dublēšanas vides, savukārt tas ir pretrunā e-lietas izveides principiem un rada risku, ka e-lietas mērķis ātrai datu apmaiņas nodrošināšanai netiks sasniegts.

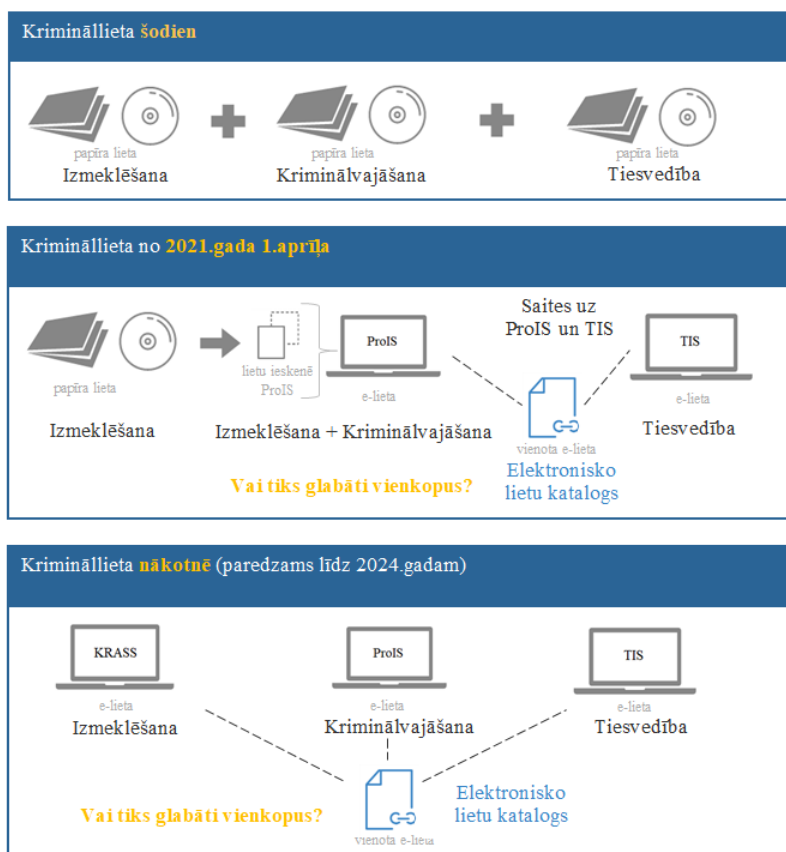
Iekšlietu ministrijas IS veikspējas problēma nav jauna, tā apzināta Valsts kontroles revīzijā⁹² jau iepriekš. Tāpēc Valsts kontrole vērš uzmanību, ka, veicot Iekšlietu ministrijas IS integrāciju ar e-lietu, ir kritiski svarīgi izvērtēt Iekšlietu ministrijas IS pieejamību un veikspēju, ņemot vērā, ka tas būs fundamentāls priekšnosacījums, lai panāktu visaptverošu e-lietas ieviešanu.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likumu⁹³ no kriminālprocesa uzsākšanas brīža visi ar šo procesu saistītie dokumenti tiek glabāti vienkopus krimināllietā. Visās kriminālprocesa stadijās krimināllietai tiek pievienoti dokumenti.

Ja šodien krimināllietā tiek veidota un glabāta vienkopus papīra lietā un attiecīgajā kriminālprocesa stadijā atrodas pie procesa virzītāja, tad, ieviešot kriminālprocesā e-lietu, krimināllietā tiks veidota un uzturēta trijās IS⁹⁴:

- Kriminālprocesa informācijas sistēmā, kuras pārzinis un turētājs ir Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs;
- Prokuratūras informācijas sistēmā, kuras pārzinis un turētājs ir Prokuratūra;
- Tiesu informatīvajā sistēmā, kuras pārzinis un turētājs ir Tiesu administrācija.

No e-lietas lietotāja viedokļa darbs ar lietu nemainās – agrāk lietotājs strādāja ar papīra dokumentu lietām vairākos sējumos, pēc elektroniskās lietas ieviešanas lietotājs piekļūst dokumentiem vienuviet caur izstrādāto Elektronisko lietu katalogu. Atšķirība veidojas tehniskā līmenī – lietas dokumenti fiziski atrodas un tiek uzglabāti trijās IS (skatīt 10.attēlu).

10.attēls. Vai kriminālprocesa e-lieta tiks veidota un glabāta vienkopus?

Tiesu administrācija norāda⁹⁵:

Dažādās avota sistēmās sadalīto lietas materiālu glabāšana ir e-lietas arhitektūras koncepta pamatā, un šajā kontekstā situācija ir izvērtēta un ir secināts, ka tiek ievērots princips par krimināllietas glabāšanu vienkopus, vienīgi, izmantojot to, ka lieta ir elektroniskā formā, tiek

nodrošināta loģiska, nevis fiziska vienkopus glabāšana. Tāpat, ievērojot datu rezerves kopēšanas politiku, kopējie lietas iznīcināšanas riski samazinās, bet kā papildu risks ir identificēts īslaicīgs piekļuves pārrāvums konkrētam lietas materiālam, ja ir piekļuves traucējumi Elektronisko lietu katalogam vai avota sistēmai.

E-lietas programmas aprakstā⁹⁶ ir apzināti nepieciešamie uzlabojumi drošībā, un E-lietas programmas pirmā posma koncepcija⁹⁷ izvirza apsvērumus e-lietas drošībai. Piemēram, attiecībā uz lietotāju piekļuvi nosakot, ka autentifikācijai tiks izmantoti mūsdienu standartiem atbilstoši autentifikācijas mehānismi. Ārējo lietotāju autentifikācijai un institūciju darbinieku autentifikācijai ārpus institūcijas drošā tīkla tiks izmantota vairāku faktoru autentifikācija. Drošības prasības ir paredzētas noslēgtajos Prokuratūras, Tiesu informatīvās sistēmas, Probācijas klientu uzskaites sistēmas un Ieslodzījuma vietu pārvaldes IS izstrādes līgumos.

Ņemot vērā, ka e-lietas ieviešanai Iekšlietu ministrijā iepirkuma tehniskā specifikācija vēl nav izstrādāta, arī drošības prasības nav izvirzītas.

E-lietas programmas pirmajā posmā izstrādāto risinājumu (Prokuratūras un Tiesu IS) un e-lietas platformas drošības un veiktspējas testēšanai noslēgts līgums⁹⁸. Darbi tika uzsākti 2020.gada maijā⁹⁹ saskaņā ar grafiku¹⁰⁰, un tie turpināsies līdz decembrim. Tiesu IS attīstības projektā izstrādāto e-lietas koplietošanas komponentu drošības un veiktspējas testēšanu ir plānots uzsākt 2020.gada 24.novembrī¹⁰¹.

Revīzijā konstatēts, ka E-lietas projekta pirmajā kārtā īstenotajām sistēmām ir definēti veiktspējas rādītāji, bet tie ir definēti katrai IS individuāli un pie atšķirīga lietotāju skaita (skatīt 2.tabulu).

	Tieslietu ministrija		Prokuratūras IS	Probācijas klientu uzskaites IS	Ieslodzījuma vietu pārvaldes IS
	Tiesu IS	E-lietas portāls			
Vienlaicīgie lietotāji	2500	5000	1000 atvērti 30% aktīvi	500 atvērti 40% aktīvi	800 atvērti 20% aktīvi
Vienlaicīgo ārējo sesiju skaits	>25	Nav noteikts	Nav noteikts	Nav noteikts	Nav noteikts
Reakcijas laiks	Reakcijas laiks: 2 sek. 98% transakcijām 10 sek. 2% transakcijām Informācijas atlasē laiks: 5 sek. 80% transakciju 20 sek. 20% transakciju	Pie 3000 lietotājiem un vidēji 20 pieprasījumiem minūtē izpildes laiks <3 sek. (80%) <10 sek. (20%)	2 sek. 90% pieprasījumu	2 sek. 90% pieprasījumu	5 sek. 90% pieprasījumu

2.tabula. Darba uzdevums veiktspēja testēšanai¹⁰²

Revīzijā netika konstatētas veiktspējas prasības e-lietas pilnai funkcionalitātei. Piemēram, nav definēts laiks, kādā sistēmas lietotājam (prokuroram vai tiesnesim) tiek nodrošināta e-lietas materiālu pieejamība jeb datņu saņemšana, kas ir atkarīga ne tikai no konkrētās sistēmas reakcijas laika, kurā lietotājs iniciē e-lietas pieprasījumu, bet arī no Elektronisko lietu kataloga sadarbības ātruma ar pārējām e-lietā integrētajām IS. Turklāt veiktspējas un drošības audita iepirkumā ir iekļauta atruna¹⁰³, ka veiktspēja var būt būtiski zemāka, ņemot vērā tīkla pārsūtīšanas aizturi un pieprasījuma izpildes laiku ārējās sistēmās.

Vienas krimināllietas apjoms var būt 1–200 sējumi, kur sējuma ietvaros tiek uzkrātas vidēji 200–250 lapas. Līdz šim saskaņā ar Tiesu administrācijas sniegto informāciju ir testēta līdz 80 MB lielu datņu saņemšana un atvēršana¹⁰⁴. Ņemot vērā e-lietai izvirzīto mērķi nodrošināt elektronisku dokumentu apriti un jau Prokuratūras uzsākto iniciatīvu dokumentu skenēšanā, e-lietā integrētajās sistēmās tiks uzkrāti dažāda formāta un apjoma elektroniskie dokumenti (audioprotokoli, videoliecības, biometrijas dati u.c.). Arī Valsts policija revīzijā norādīja¹⁰⁵, ka kriminālprocesā materiālu apjoms var sasniegt pat 120 TB.

Izstrādes līgums¹⁰⁶ paredz, ka e-lietai jāatbalsta darbs ar vismaz šādiem materiālu veidiem:

- elektroniskā veidlapa – elektroniska veidlapa ar noteiktu datu struktūru;
- audioprotokols vai videoprotokols – tiesas sēdes vai procesuālās darbības protokols (sagatavots ar audioprotokolu un videoprotokolu rīku);
- datne – patvaļīga formāta datne (PDF, *MS Word*, audio, video, piemēram, ceļa satiksmes negadījuma ieraksts) un cita veida datnes.

Nedz izstrādes, nedz drošības un veiktspējas testēšanas līgums neparedz veiktspējas prasības e-lietas materiālu izgūšanai vai arī ierobežojumus, ar kādiem izstrādātājs var nodrošināt noteiktu reakcijas ātrumu. Līdz ar to secināms, ka e-lietas mērķis ātrai datu apmaiņai netiks sasniegts.

Valsts kontrole vērš uzmanību, ka, attīstot integrāciju ar Iekšlietu ministrijas IS, jāizvērtē un jāsalāgo arī Iekšlietu ministrijas resora IS pieejamība, ņemot vērā, ka Valsts kontrole jau 2013.gadā, veicot revīziju “Valsts policijas materiāli tehniskais nodrošinājums”¹⁰⁷, apzināja Iekšlietu ministrijas uzturētā KRASS darbības problēmas:

- Valsts policijas amatpersonas sniedza informāciju par biežiem Kriminālprocesa sistēmas darbības pārtraukumiem vai lēnu tās darbību, kas apgrūtina Kriminālprocesa sistēmas pilnvērtīgu izmantošanu;
- arī Prokuratūra sniedza informāciju, ka KRASS lietošanā novērojami bieži darbības traucējumi un pārtraukumi, arī sistēmas darbības uzsākšana ir lēna, sistēma bieži jāpārstartē; Prokurori norādīja, ka sistēma dažreiz nedarbojas pat visas dienas garumā, līdz ar to dažos gadījumos datu ievadei zūd jēga, jo kriminālprocess jau nosūtīts citai institūcijai; mēdz būt gadījumi, ka sistēmā ievadītā informācija pēc kāda laika ir zudusi un pēc Informācijas centra pieprasījuma dati tiek ievadīti atkārtoti.

Uz problēmas aktualitāti norāda arī 2020.gadā Valsts policijā veiktās pirmstiesas izmeklēšanas procesa novērtējuma ziņojumā¹⁰⁸ konstatētais, ka ir gadījumi, kad nepieciešams veikt ātru procesuālo darbību ievadīšanu KRASS, bet to nav iespējams izdarīt, jo sistēma nedarbojas.

Dokumentu digitalizēšana un ar to saistītie juridiskā spēka riski

Dokumentu paraksta, kā arī elektroniskā formā pārvērsto papīra dokumentu autentiskuma pārbaude un juridiskā spēka pierādīšana var būt kā viens no strīdus jautājumiem tiesvedības laikā. Līdz ar to būtu laikus jāapzina un jānovērš riski, kas varētu rasties tiesvedības noslēgumā, kad var tikt apstrīdētas personas kriminālprocesā sniegtās informācijas izmantošanas iespējas tiesisko interešu nodrošināšanai un dokumentam būtu juridiskais spēks izmantošanai pierādīšanā.

Nepieciešamo grozījumu iestrādāšana normatīvajos aktos vēl arvien turpinās, līdz ar to radot risku, ka Prokuratūrā un tiesās plānotajā e-lietas izmantošanas uzsākšanas datumā – 2021.gada 1.aprīlī nebūs savlaicīgi iegādāta un pieejama paraksta attēla iegūšanas aparatūra. Ņemot vērā, ka tieši privātpersonu vidū nav attīstīta droša elektroniskā paraksta izmantošana un trūkst citu iespēju dokumenta elektroniskai parakstīšanai, procesuālajās darbībās neattīstot paraksta attēla iegūšanu uz aparatūras, bet to iegūstot pašrocīgi parakstītu uz apliecinājuma, turpināsies lielā apjomā procesuālo dokumentu izveide un uzglabāšana papīra formā, tostarp saglabāsies papildu darbs, lai elektroniskā formā pārvērstā dokumenta pirmavotu papīra formā nodotu procesa virzītājam.

Dokumentu juridiskā spēka likums¹⁰⁹ nosaka, ka paraksts ir viens no rekvizītiem, kas iekļaujams dokumentā, lai tas iegūtu juridisku spēku. Elektronisko dokumentu oriģināliem un to atvasinājumiem piemērojams Elektronisko dokumentu likums.

Elektronisko dokumentu likumā¹¹⁰ ir nodalīts drošs elektroniskais paraksts (jeb kvalificēts elektroniskais paraksts) un elektroniskais paraksts (elektroniski dati, kas pievienoti citiem elektroniskajiem datiem vai loģiski saistīti ar tiem un ko parakstītājs izmanto, lai parakstītos), kā arī norādīts, ka:

- elektroniskais dokuments uzskatāms par pašrocīgi parakstītu, ja tam ir drošs elektroniskais paraksts;
- elektronisko dokumentu uzskata par pašrocīgi parakstītu arī tajos gadījumos, kad tam ir elektroniskais paraksts un puses par elektroniskā dokumenta parakstīšanu ar elektronisko parakstu ir vienojušās rakstveidā. Šādā gadījumā rakstveida vienošanās noformējama un parakstāma uz papīra vai elektroniski ar drošu elektronisko parakstu.

Balstoties uz to, ka Elektronisko dokumentu likums¹¹¹ piemērojams tiktāl, ciktāl citos normatīvajos aktos nav noteikta cita dokumentu noformēšanas kārtība un nosacījumi, Kriminālprocesa likuma darba grupā ir izstrādāts priekšlikums¹¹² izmaiņām Kriminālprocesa likumā (turpmāk – likumprojekts) elektroniskās lietas un dokumentu juridiskā spēka nostiprināšanai, paredzot citu dokumentu noformēšanas kārtību un nosacījumus.

Ņemot vērā, ka nav iespējams nodrošināt visām kriminālprocesā iesaistītajām personām vienādu tehnisko nodrošinājumu, lai parakstītos e-lietā, likumprojektā¹¹³ paredz noteikt vairākus alternatīvus parakstīšanās veidus. Persona, kura piedalās procesuālajā darbībā, ja šo procesuālo darbību ir paredzēts apliecināt ar savu parakstu, atbilstoši procesa virzītāja rīcībā esošajiem tehniskajiem līdzekļiem parakstās:

- ar drošu elektronisko parakstu;
- ar elektronisko parakstu uz paraksta attēla iegūšanas aparatūras sensora;
- ar pašrocīgu parakstu, ar elektronisko vai drošu elektronisko parakstu uz apliecinājuma. Ar apliecinājumu ir saprotams¹¹⁴ procesa virzītāja sagatavots dokuments e-lietā, uz kura tiks atspoguļots procesuālajā dokumentā ietvertais unikālais numurs, kas sasaistīs apliecinājumu ar parakstāmo procesuālās darbības dokumentu;
- ar sistēmas elektroniskajā pakalpojumā pieejamo elektroniskās parakstīšanas rīku (sistēmas rīku).

Papildus likumprojektā¹¹⁵ ir noteikts, ka papīra formā iegūtos vai sagatavotos ar šo procesu saistītos dokumentus pārvērs elektroniskā formā, tos apliecinot ar elektronisko parakstu, ievērojot šādus noteikumus:

- ir nodrošināts oriģinālā dokumenta satura attēlojums un atbilstība tam noteiktajā datu glabāšanas laikā;
- ir nodrošināta satura lasīšana elektroniski un, ja nepieciešams, atvasinājuma veidošana papīra formā;
- pārvērsta dokumentus tiek aizsargāts pret papildinājumiem, izmaiņām vai neatļautu piekļūšanu vai iznīcināšanu;
- pārvēršamos dokumentus nodod procesa virzītājam, un tie tiek glabāti līdz galīgā nolēmuma spēkā stāšanās dienai – jebkādi dokumenti, kad tiek pārvērsti un pievienoti kā krimināllietas materiāls, e-lietā tiek attiecīgi pārsūtīti tam procesa virzītājam, kura rīcībā ir krimināllietas, Pārvērstā dokumenta glabāšanas un iznīcināšanas process notiek iestādes vadītāja noteiktajā kārtībā, kas tiek regulēta iekšējos normatīvos aktos;
- pārvērstajam dokumentam ir tāds pats juridiskais spēks kā oriģinālajam dokumentam.

2020.gada augustā likumprojekts tika izsludināts Valsts sekretāru sanāksmē¹¹⁶, kuras laikā Tieslietu ministrijai tika uzdots likumprojektu un tā anotāciju saskaņot ar Finanšu ministriju, Aizsardzības ministriju, Iekšlietu ministriju, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju, Valsts kanceleju, Ģenerālprokuratūru, Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroju un Latvijas Brīvo arodbiedrību savienību. Saskaņošanas laikā VARAM norādīja¹¹⁷, ka no Elektronisko dokumentu likuma 3.panta regulējuma izriet – lai dokumentam būtu juridiskais spēks attiecībā uz citām personām, ir nepieciešams drošs elektroniskais paraksts, un aicināja noteikt tos dokumentu veidus, attiecībā uz kuriem drošs elektroniskais paraksts ir nepieciešams, lai garantētu dokumenta integritāti un izmantošanas iespējas tiesisko interešu nodrošināšanai.

Jautājums tika skatīts Tieslietu ministrijas, Iekšlietu ministrijas, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas, Ģenerālprokuratūras un Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja starpinstitūciju saskaņošanas sanāksmē 2020.gada 6.oktobrī. Sanāksmē tika panākta vienošanās likumprojektā labojumus neveikt, ietverot skaidrojumu anotācijā un norādot, ka drošs elektroniskais paraksts netiek noteikts kā obligāts konkrētiem dokumentu veidiem, ņemot vērā, ka likumprojektā tiek paredzēti dokumentus parakstīt, izmantojot gan drošu elektronisko parakstu, gan elektronisko parakstu.

Revīzijā konstatēts, ka izziņa¹¹⁸ par atzinumos sniegtajiem iebildumiem likumprojektā “Grozījumi Kriminālprocesa likumā” neatspoguļo izvērtējumu par VARAM sniegto iebildumu saistībā ar nepieciešamību noteikt dokumentu veidus, kuriem drošs elektroniskais paraksts ir nepieciešams, lai garantētu dokumenta integritāti un izmantošanas iespējas tiesisko interešu nodrošināšanai.

Tieslietu ministrija vēstulē¹¹⁹ Valsts kontrolei norāda, ka šobrīd likumprojekta saskaņošanas process turpinās.

Prokuratūra ir apzinājusi¹²⁰, ka paraksta attēla iegūšanai būtu nepieciešamas 500 elektroniskā paraksta ierīces, ja tiks pieņemts lēmums par šāda veida parakstīšanu.

Ieteikumi

Lai novērstu, ka e-lieta nenodrošina lietotājam nepieciešamo funkcionalitāti efektīvam darbam ar e-lietas materiāliem, Tieslietu ministrijai sadarbībā ar Prokuratūru un Iekšlietu ministriju:

- veikt aktualizētajā konceptuālajā arhitektūrā ietvertu IS veikspējas izpēti, ņemot vērā e-lietas materiālu apjomu un e-lietas dokumentu integrācijas vides specifiku;
- izvirzīt veikspējas prasības visam e-lietas sistēmu kopumam un pilnai funkcionalitātei;
- apzināt un noteikt tehniskos ierobežojumus un to iespējamo ietekmi uz e-lietas lietošanas izņēmumiem.

Lai samazinātu papīra dokumentu apjomu, kas radīsies, sagatavojot papīra formā parakstāmus procesuālos dokumentus, kurus ir paredzēts personai apliecināt ar savu parakstu, Tieslietu ministrijai sadarbībā ar Prokuratūru un Iekšlietu ministriju izstrādāt pasākumu plānu pārejai uz elektronisku parakstīšanu, tostarp nepieciešamās lietotāju gala tehniskas iegādei.

Lai novērstu riskus, kas saistīti ar elektroniskā paraksta izmantošanu, Tieslietu ministrijai sadarbībā ar Prokuratūru un Iekšlietu ministriju izvērtēt kriminālprocesa laikā radīto procesuālo dokumentu būtību, novērtējot, vai visos gadījumos elektroniskais paraksts, kas nav drošs elektroniskais paraksts vai pašrocīgs paraksts, būs pietiekams, lai garantētu personas kriminālprocesā sniegtās informācijas izmantošanas iespējas tiesisko interešu nodrošināšanai.

Revīzijas raksturojums, kritēriji un metodes

Revīzijas mērķis

Revīzijas “Noziedzīgu nodarījumu ekonomikas un finanšu jomā izmeklēšanas un iztiesāšanas efektivitāte” mērķis ir pārliecināties, vai spēkā esošais normatīvais regulējums un atbildīgo institūciju darbība tām noteikto funkciju izpildē nodrošina efektīvu noziedzīgu nodarījumu ekonomikas un finanšu jomā izmeklēšanu un iztiesāšanu. Tā kā revīzijā tiek vērtēta izmeklēšanas un iztiesāšanas efektivitāte, ko tiešā veidā ietekmē datu apmaiņas ātrums un kvalitāte starp valsts iestādēm un to IS, revīzijā tiek izvērtēta arī E-lietas programma.

Juridiskais pamatojums

Lietderības revīzija “Noziedzīgu nodarījumu ekonomikas un finanšu jomā izmeklēšanas un iztiesāšanas efektivitāte” veikta, pamatojoties uz Valsts kontroles Otrā revīzijas departamenta 2019.gada 15.augusta revīzijas grafiku Nr.2.4.1-34/2019.

Revīziju veica informācijas sistēmu auditore Līga Nagle un sektora vadītāja Ingrīda Kalniņa-Junga.

Revidentu un revidējamās vienības atbildība

Valsts kontroles revidenti ir atbildīgi par revīzijas ziņojuma sniegšanu, kas pamatojas uz revīzijas laikā gūtiem atbilstošiem, pietiekamiem un ticamiem revīzijas pierādījumiem.

Revidējamās vienības ir atbildīgas par normatīvo aktu ievērošanu un revidentiem sniegtās informācijas patiesumu.

Revīzijas apjoms un ierobežojums

Revīzija veikta saskaņā ar Latvijas Republikā atzītiem starptautiskajiem revīzijas standartiem. Revīzija ir plānota un veikta tā, lai iegūtu pietiekamu pārliecību par to, vai Tieslietu ministrijas, Iekšlietu ministrijas un Prokuratūras veiktās darbības nodrošina E-lietas programmas projektu pārvaldību, lai sasniegtu izvirzīto mērķi kriminālprocesa elektronizēšanā un paredzētos ieguvumus no e-lietas ieviešanas, tas ir, lai samazinātos izmeklēšanas un tiesvedības procesu norises ilgums un izmaksas.

Revīzija veikta par laika periodu no 2017.gada 1.janvāra līdz 2019.gada 31.decembrim, bet par atsevišķiem jautājumiem datu analīze pilnīgākas situācijas apzināšanai un salīdzināšanai veikta par ilgāku laikposmu.

Revīzijas apjomā tika iekļautas:

- ❖ Tieslietu ministrija un Prokuratūra kā atbildīgās iestādes par E-lietas programmas pirmās kārtas projektu ieviešanu tieslietu jomā;
- ❖ Iekšlietu ministrija kā E-lietas programmas koncepta izstrādātājs un atbildīgais par e-lietas ieviešanu izmeklēšanas iestādēs.

Revīzijā saņemta un analizēta informācija no:

- ❖ Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas par Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādņu, kuru ietvaros atbalstīta E-lietas programma, īstenošanu;
- ❖ Valsts policijas, Valsts ieņēmumu dienesta, Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja par iesaisti e-lietas plānošanā un ieviešanā.

Vērtēšanas kritēriji

Revīzijas jautājums	Noteiktais kritērijs atbilstoši e-lietas plānošanas dokumentiem un projektu vadības labajai praksei ¹²¹	Kritērijs ir sasniegts / nav sasniegts / sasniegts daļēji
Vai E-lietas programmai ir skaidrs mērķis un tvērums, kas pamatots ar apzinātām risināmajām problēmām izmeklēšanas un tiesvedības jomā, risinājumu alternatīvu izpēti un definētiem sasniedzamajiem rezultātiem un plānotajiem ieguvumiem?	<p>E-lietas programmas mērķa un tvēruma noteikšanā ir apzinātas esošās problēmas izmeklēšanas un tiesvedības jomā.</p> <p>E-lietas programmas mērķa un tvēruma noteikšanā ir vērtētas alternatīvas problēmu risināšanā, pretstatot ieguvumus no IS pilnveidošanas ar citiem iespējamiem problēmu risināšanas variantiem.</p>	<p>☑ Kritērijs ir sasniegts. Problēmas izmeklēšanas un tiesvedības jomā tika apzinātas 2015.gadā, izstrādājot E-lietas programmas aprakstu.</p> <p>☒ Kritērijs nav sasniegts. E-lietas programmas aprakstā, kas ir uzskatāms par aktuālāko un vienīgo E-lietas programmas aprakstu, ir noteikts, ka E-lietas programma ir Eiropas Savienības struktūrfondu finansēts 13 projektu kopums. Projektu īstenošanai ir noteikta secība un atbildīgās iestādes, bet nav vērtētas alternatīvas, piemēram, nosakot atšķirīgu projektu ieviešanas secību, kāda projekta neīstenošanu vai aizvietošanu. Tāpat minētajā aprakstā nav vērtētas alternatīvas problēmu risināšanā, pretstatot ieguvumus no projektu īstenošanas ar citiem iespējamiem problēmu risināšanas variantiem, piemēram, neveidojot vienotu e-lietas vidi, bet nodrošinot elektronisku dokumentu apriti starp iestādēm.</p>
	E-lietas programmai ir noteikti konkrētā laika periodā <u>izmērāmi</u>	☒ Kritērijs nav sasniegts. E-lietas programmas aprakstā ir noteikti vispārīgi sasniedzamie rezultāti un paredzami ieguvumi bez

sasniedzamie rezultāti un paredzamie ieguvumi.

konkrētiem ieviešanas termiņiem vai kritērijiem, pēc kuriem varētu vērtēt to sasniegšanas līmeni.

Vai E-lietas programmas īstenošanas pārvaldība sastāv no centralizētām un koordinētām darbībām programmai izvirzīto mērķu sasniegšanai?

Plānošanas dokumentos ir definēts attīstības redzējums E-lietas programmas ieviešanai – termiņi un konkrēti pasākumi, kas veicami šāda kompleksa risinājuma ieviešanai un izstrādei.

- ⊙ Kritērijs ir sasniegts daļēji. E-lietas programmas aprakstā ir noteikti konkrēti projekti un termiņi, bet tie ir zaudējuši aktualitāti. Plānotie projekti nav ieviesti paredzētajos termiņos, vairāki projekti nav uzsākti, un programmas ietvaros tiek īstenoti vēl citi, iepriekš neplānoti projekti.

Ir noteikta atbildīgā iestāde vai organizatoriskā struktūra E-lietas programmas noteikto mērķu sasniegšanai.

- ⊗ Kritērijs nav sasniegts. E-lietas programmai noteikto mērķu sasniegšanai nav noteikta galvenā atbildīgā iestāde. Ir izveidotas zemāka līmeņa organizatoriskās struktūras E-lietas programmas pirmā posma¹²² un konkrētu projektu līmenī, bet ne E-lietas programmas un e-lietas pārvaldībai kopumā.

E-lietas programmas vadība kriminālprocesa e-lietas izveidei tiek organizēta, ņemot vērā starptautiski atzītu praksi (*PMBOK Guide*¹²³), nodrošinot, ka:

- programma tiek pārvaldīta, lai sasniegtu ieguvumus, kas nav pieejami, vadot katru programmas apakšprojektu individuāli;
- programma tiek pārvaldīta tādā veidā, lai nodrošinātu pielāgošanos izmaiņām, kas saistītas ar programmas komponentu rezultātu sasniegšanu, tādējādi optimizējot programmas ieguvumus;
- programma tiek pārvaldīta, izmantojot augsta līmeņa plānus, kas ļauj izsekot programmas komponentu savstarpējai mijiedarbībai un progresam;
- programmu plāni arī tiek izmantoti, lai vadītu plānošanu komponentu līmenī;

- ⊗ Kritērijs nav sasniegts. E-lietas programmai noteikto mērķu sasniegšanai nav noteikta galvenā atbildīgā iestāde. Ir izveidotas zemāka līmeņa organizatoriskās struktūras E-lietas programmas pirmā posma¹²⁴ un konkrētu projektu līmenī, bet ne E-lietas pārvaldībai kopumā. Iestāžu pārstāvju dalība šajās organizatoriskajās struktūrās neparedz atbildību par E-lietas programmas īstenošanu kopumā, kas ietvertu E-lietas programmas realizācijas kopējo uzraudzību, vadības līmeņa lēmumu pieņemšanu programmas īstenošanai, vienotu standartu un nosacījumu saskaņošanu un ieviešanu.

- ⊗ Kritērijs nav sasniegts. E-lietas programmas pārvaldībai (t.sk. kriminālprocesa e-lietas ieviešanai) nav izstrādāti augsta līmeņa plāni, aptverot E-lietas programmas projektus vai kriminālprocesa e-lietas sastāvā ietilpstošo IS attīstības projektus.

- programmas pārvalda programmu vadītāji, kuri, koordinējot programmas komponentu darbības, nodrošina, ka tiek sasniegti plānotie programmas ieguvumi;
- programmas vadītāji uzrauga programmas komponentu progresu, lai nodrošinātu programmas vispārējo mērķu, grafiku, budžeta un ieguvumu sasniegšanu.

⊙ Kritērijs ir sasniegts daļēji.

E-lietas programmas pirmā posma¹²⁵ pārvaldībai ir izveidota organizatoriskā struktūra – konsultatīvā padome par visu pirmā posma projektu pārvaldību un koordinēšanu, lai nodrošinātu tikai E-lietas programmas pirmā posma mērķu, grafiku, budžeta un ieguvumu sasniegšanu. Minētās konsultatīvās padomes atbildības jomā ietilpst daļa no kriminālprocesa e-lietas sastāvā ietilpstošajām IS (Tiesu IS un Prokuratūras IS), bet neietilpst KRASS.

Kriminālprocesa e-lietas izveidē ir veikta visaptveroša un vienota kriminālprocesa e-lietas risinājuma konceptuālās arhitektūras plānošana:

- ir noteikta nepieciešamā funkcionalitāte e-lietas koplietošanas risinājumiem;
- ir izstrādāta pieeja koplietošanas komponentu izveidei;
- ar kriminālprocesa e-lietas izveidē iesaistītajām iestādēm ir saskaņota datu struktūra koplietošanas komponentu darbībai.

⊙ Kritērijs ir sasniegts daļēji.

E-lietas programmai ir izstrādāta konceptuālā arhitektūra, bet tā nav aktualizēta līdz ar izmaiņām programmas tvērumā (kriminālprocesa e-lietas ieviešanai nav nošķirta atsevišķa konceptuālā arhitektūra). Sākotnēji e-lietas koplietošanas komponentu izstrādi bija plānots īstenot Iekšlietu ministrijas projektā, bet faktiski koplietošanas komponentes izstrādā Tieslietu ministrija – E-lietas programmas pirmajā posmā¹²⁶, kas ir tieši attiecināms uz daļu no kriminālprocesa e-lietā ietilpstošajām IS (Tiesu IS un Prokuratūras IS).

E-lietas programmas pirmajā posmā tiek veikta e-lietas koplietošanas risinājumu izstrāde, kuru ieviešana un darbība ir aprakstīta pirmā posma projektu dokumentos.

IeM IC projektā, kurā plānota KRASS pilnveide, ir paredzēta integrācija ar E-lietas programmas pirmajā posmā izstrādātajiem koplietošanas risinājumiem, t.sk. Elektronisko lietu katalogu, tāpat IeM IC projektā paredzēta vēl viena Elektronikā lietu kataloga izveide, kura mijiedarbība E-lietas programmas sākotnējā arhitektūrā nav paredzēta un attēlota.

Revīzijas veikšanas laikā nebija iespējams pārliecināties, vai un kā IeM IC projektā tiks nodrošināta integrācija ar E-lietas programmas pirmajā posmā izstrādātajiem e-lietas koplietošanas risinājumiem, jo IeM IC projektam vēl nav izstrādāta tehniskā specifikācija un uzsākta IS pilnveide.

Vai katrs E-lietas programmas projekts, t.i., uzsāktie informācijas sistēmu attīstības projekti Iekšlietu ministrijā, Prokuratūrā un Tieslietu ministrijā,

Uzsāktie projekti Iekšlietu ministrijas, Prokuratūras un Tiesu informācijas sistēmu attīstībai:

- izriet no E-lietas programmas, un tie nodrošinās tādu risinājumu

⊗ Kritērijs nav sasniegts.

Uzsāktie projekti IeM IC, Prokuratūrā un Tiesu administrācijā izriet no E-lietas programmas, bet E-lietas programmas projekti tiek īstenoti tādā secībā, lai no 2021.gada kriminālprocesa lietvedība varētu tikt kārtota elektroniski no kriminālprocesa vidus. Plānots, ka līdz 2024.gadam krimināllieta izmeklēšanas stadijai tiks

izriet no E-lietas programmas un katrs projekts tiek pārvaldīts, lai nodrošinātu projekta īstenošanu saskaņā ar apstiprināto projekta iesniegumu un citiem resursu un kalendāro termiņu plānošanas dokumentiem, kā arī projekta aktivitātes nodrošinās pilnīgu izmeklēšanas un tiesvedības procesu digitalizāciju un papīra dokumentu aprites aizstāšanu?

ieviešanu, kas sekmēs izmeklēšanas un tiesvedības procesa pilnīgu digitalizāciju;

- aizstās papīra formāta dokumentu apriti un nedublēs identiskas informācijas uzglabāšanu vairākās IS vienlaicīgi;
- nodrošinās fiziskām personām iespēju iesniegt un saņemt pakalpojumus elektroniski;
- tiek īstenoti līdz ar normatīvā regulējuma sakārtošanu un vienotu izpratni par IS ievadīto datu statusu un juridisko spēku.

veidota papīra veidā un tikai tās lietas, kuras tiks nodotas kriminālvajāšanai, Prokuratūra skenēs, lai nodrošinātu vienotas krimināllietas pieejamību elektroniskajā vidē. No izmeklēšanas iestādēm saņemtie dokumenti pēc ieskenēšanas netiks iznīcināti, bet tiks saglabāti, līdz ar to daļa krimināllietas materiālu tiks dublēti (papīra un elektroniskā veidā).

⊙ Kritērijs ir sasniegts daļēji.

E-lietas programmas pirmajā kārtā izstrādātais Elektronisko lietu katalogs nodrošinās vienotu vidi piekļuvei kriminālprocesa materiāliem visās kriminālprocesa stadijās. Ņemot vērā, ka Iekšlietu ministrija nav savu projektu uzsākusi, līdz 2024.gadam krimināllietas izmeklēšanas stadijai tiks veidota papīra veidā. Tikai tās lietas, kuras tiks nodotas kriminālvajāšanai, Prokuratūra skenēs, lai nodrošinātu krimināllietas pieejamību jaunajā e-lietas vidē.

⊙ Kritērijs ir sasniegts daļēji (kritērija sasniegšanas līmenis nav novērtējams pilnībā).

E-lietas programmas pirmajā kārtā īstenojamo projektu ietvaros tiek attīstīti vai izveidoti jauni e-pakalpojumi (skatīt finanšu revīzijas ziņojumus – “Par Tieslietu ministrijas 2019.gada pārskatu” un “Par Latvijas Republikas Prokuratūras 2019.gada pārskatu”), kuri būs pieejami E-lietas portālā. Revīzijas veikšanas laikā E-lietas portāla programmatūra vēl nav izstrādāta, notiek programmatūras izstrādes saskaņošana¹²⁷.

⊙ Kritērijs ir sasniegts daļēji.

Kriminālprocesa likumā ir izstrādāti priekšlikumi grozījumiem, kas nosaka lietvedību e-lietā, kā arī elektronisko dokumentu parakstīšanu ar elektronisko parakstu, lai nodrošinātu to juridisko spēku. Nepieciešamo grozījumu iestrādāšana normatīvajos aktos vēl arvien turpinās.

Revīzijas metodes

Revīzijā izmantotas šādas galvenās metodes:

- analizētas normatīvo aktu prasības un labās prakses vadlīnijas projektu vadības, IS drošības, elektroniskā dokumenta jomās;
- analizēti E-lietas programmas un atsevišķo projektu plānošanas un ieviešanas dokumenti, to mijiedarbība un aktualitāte;
- vērtēta E-lietas programmas, kā arī atsevišķo projektu pārvaldības un uzraudzības organizatoriskā struktūra;
- vērtēta E-lietas programmas ieviešana, jo īpaši – kriminālprocesa e-lietas ieviešana;
- veiktas intervijas ar Iekšlietu ministrijas, Tieslietu ministrijas, Tiesu administrācijas, VARAM, Iekšlietu ministrijas Informācijas centra, Valsts policijas, Valsts ieņēmumu dienesta, Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja atbildīgajām personām;
- izvērtētas Valsts policijā, Valsts ieņēmumu dienestā, Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojā, Prokuratūrā, Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā un Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā izbeigtās krimināllietas.

Sektora vadītāja

I.Kalniņa-Junga

Departamenta direktore

I.Grīnhofa

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI
PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO
PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Termini un skaidrojumi

Saīsinājums/termins	Skaidrojums
e-lieta	elektroniska lieta
E-lietas programma	programma "E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide"
E-lietas programmas apraksts	2015.gadā Iekšlietu ministrijas izstrādātais programmas "E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide" apraksts
E-lietas programmas pirmā posma koncepcija	SIA "Corporate Consulting" (reģistrācijas Nr.40103167628) 2016.gada 12.decembra ziņojums Tiesu administrācijai "Tiesu sistēmas darbības attīstības (E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide) konceptuālais plānojums"
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
IDF	Iekšējais drošības fonds
IeM IC	Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs
IeVP	Ieslodzījuma vietu pārvalde
IKT	informācijas un komunikācijas tehnoloģijas
IS	informācijas sistēma
KNAB	Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs
KRASS	Kriminālprocesa informācijas sistēma
PLUS pilnveidošanas projekts	projekts "Probācijas klientu uzskaites sistēmas pilnveidošana"
Prokuratūra	Latvijas Republikas Prokuratūra
VB	valsts budžets
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Revidējamo vienību viedokļi

Tieslietu ministrijas viedoklis

Ministrija pilnībā piekrīt revīzijas ziņojuma “Vai kriminālprocesa “e-lietas” izveidē ir izmantota tāda vadības pieeja, kas rada priekšnoteikumus izvīrētā mērķa – elektronizēt kriminālprocesu – sasniegšanai?” secinājumiem, kā arī konstatēto problēmu iemesliem. Revīzijas ieteikumi ir pozitīvi vērtējami kopīgās E-lietas programmas attīstības kontekstā.

Lai ieviestu revīzijas ziņojumā ietvertos ieteikumus, ministrija sadarbībā ar Prokuratūru, Iekšlietu ministriju, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju ir plānojuši:

- izstrādāt E-lietas “Jumta likumu”;
- izveidot E-lietas padomi;
- izstrādāt E-lietas rīcības plānu, tajā iekļaujot:
 - organizatorisko struktūru e-lietas īstenošanas pārvaldībai un uzraudzībai;
 - e-lietas IS konceptuālo arhitektūru;
 - finansējumu;
 - rezultātīvos rādītājus.
- definēt konceptuālajā arhitektūrā ietvertās IS veiktspējas un drošības (t.sk. infrastruktūras drošības) prasības;
- izpētīt konceptuālajā arhitektūrā ietverto IS veiktspējas un drošības (t.sk. infrastruktūras drošības) izvērtējumu;
- noteikt tehniskos ierobežojumus un to iespējamo ietekmi uz E-lietas lietošanas izņēmumiem;
- izstrādāt un apstiprināt pasākumu plānu pārējai uz elektronisko parakstīšanu;
- veikt grozījumus normatīvajos aktos, kas saistīti ar elektroniskā paraksta izmantošanu.

Ministrija papildus norāda, ka grozījumi Kriminālprocesa likumā (TA-2193), kas ir saistīti ar e-lietas ieviešanu, ir iesniegti izskatīšanai Ministru kabinetā un tos ir plānots izskatīt š.g. 7. janvāra Ministru kabineta sēdē.

Iekšlietu ministrijas viedoklis

Iekšlietu ministrija norāda, ka konceptuāli piekrīt Valsts kontroles secinājumiem un identificētajām problēmām un trūkumiem, kas ietverti revīzijas ziņojumā “E-lietas programmas vadības risku izvērtējums”, kā arī tam, ka mērķtiecīgākai E-lietas plānošanai un attīstībai nepieciešams izveidot vienotu organizatorisko struktūru, kas attiecīgi apvienos visus E-lietas plānošanā un attīstībā iesaistītos dalībniekus un nodrošinās E-lietas īstenošanas pārvaldību un uzraudzību kopumā.

Attiecībā uz revīzijas ieteikumiem norādām, ka tie ir saprotami un ka tie palīdzēs uzlabot attiecīgo iestāžu darbu. Vienlaikus, ievērojot to, ka par revīzijas ziņojumā “E-lietas programmas vadības risku izvērtējums” ietverto ieteikumu izpildi Iekšlietu ministrija ir līdzatbildīgā iestāde, Iekšlietu ministrija E-lietas attīstības plānošanai un mērķtiecīgai īstenošanai plāno izveidot Iekšlietu ministrijas resora koordinācijas darba grupu, kuru vadīs Iekšlietu ministrijas valsts sekretārs un tiks iekļauti pārstāvji no visām E-lietas īstenošanā iesaistītajām Iekšlietu ministrijas struktūrvienībām un padotībā esošajām iestādēm, tādējādi koordinējot attiecīgo Valsts kontroles ieteikumu izpildi iekšlietu resorā un

nodrošinot arī vienotu komunikāciju ar Tieslietu ministriju kā atbildīgo iestādi par attiecīgo Valsts kontroles ieteikumu izpildi. Vienlaikus Iekšlietu ministrijas resora koordinācijas darba grupa E-lietas attīstības plānošanai un mērķtiecīgākai īstenošanai spēs apzināt un vienoti izskatīt visus ar E-lietu saistītos jautājumus, tostarp par attiecīgo izmeklēšanas iestāžu vajadzībām, lai nodrošinātu pāreju no papīra dokumentu parakstīšanas uz dokumentu elektronisku parakstīšanu.

Tāpat, lai īstenotu revīzijas ziņojumā “E-lietas programmas vadības risku izvērtējums” ietvertos ieteikumus, ir plānots izstrādāt Iekšlietu ministrijas pasākumu plānu pārejai uz dokumentu elektronisku parakstīšanu, kā arī plānots, ka Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs tiks iesaistīts informācijas sistēmu veiktspējas izpētē un prasību definēšanā.

Vienlaikus Iekšlietu ministrija plāno piedalīties Tieslietu ministrijas pastāvīgajā darba grupā Kriminālprocesa likuma grozījumu izstrādei, lai izvērtētu jautājumus, kas saistīti ar elektroniskā paraksta izmantošanu kriminālprocesā.

Atsauces

- ¹ 2015.gada programmas “E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide” apraksts – 16.lpp.
- ² 2015.gada programmas “E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide” apraksts – 11. līdz 15.lpp.
- ³ SIA “Corporate Consulting” (reģistrācijas Nr.40103167628) 12.12.2016. ziņojums Tiesu administrācijai “Tiesu sistēmas darbības attīstības (E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide) konceptuālais plānojums”.
- ⁴ Kriminālprocesa likuma 26.pants.
- ⁵ Project Management Institute global standard “A Guide to the Project Management Body of Knowledge”.
- ⁶ VARAM 09.12.2014. informatīvā ziņojuma “Par pasākumiem, kurus paredzēts īstenot Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādņu 2014.–2020.gadam turpmākās rīcības plānojuma uzdevumu 3.1.“Publiskās pārvaldes IKT centralizētu platformu izveide” un 3.2.“Publiskās pārvaldes pakalpojumu elektronizācija” ietvaros” 1.pielikums – 35.lpp.
- ⁷ Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam (apstiprinātas ar MK 14.10.2013. rīkojumu Nr.468) – 36. līdz 57.lpp.
- ⁸ Ministru kabineta 14.10.2013. rīkojuma Nr.468 “Par Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādnēm 2014.–2020.gadam” 2.punkts.
- ⁹ VARAM 16.10.2014. informatīvais ziņojums “Par e-lietas projekta īstenošanu Eiropas Savienības 2014.–2020.gada struktūrfondu plānošanas periodā”.
- ¹⁰ VARAM 16.10.2014. informatīvā ziņojuma “Par e-lietas projekta īstenošanu Eiropas Savienības 2014.–2020.gada struktūrfondu plānošanas periodā” 3.pielikums.
- ¹¹ 2015. gada programmas “E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide” apraksts.
- ¹² VARAM 16.10.2014. informatīvais ziņojums “Par e-lietas projekta īstenošanu Eiropas Savienības 2014.–2020.gada struktūrfondu plānošanas periodā”.
- ¹³ 2015.gada programmas “E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide” apraksts.
- ¹⁴ Nacionālā attīstības plāna 2021.–2027.gadam indikatīvais investīciju projektu kopums (tīmekļa vietne: https://www.pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/NAP2027_indikat%C4%ABvie_invest%C4%ABciju_projekti_EXSEL.xlsx; resurss apskatīts: 13.10.2020.).
- ¹⁵ 2015.gada programmas “E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide” apraksts – 16.lpp.
- ¹⁶ 2015.gada programmas “E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide” apraksts.
- ¹⁷ SIA “Corporate Consulting” (reģistrācijas Nr.40103167628) 12.12.2016. ziņojums Tiesu administrācijai “Tiesu sistēmas darbības attīstības (E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide) konceptuālais plānojums” – 6.lpp.
- ¹⁸ ERAF projekta “Jaunās paaudzes Integrētā iekšlietu informācijas sistēma” iesniegums (identifikācijas Nr.2.2.1.1/19/I/010, projekta iesniegšanas datums: 02.10.2019.) – 7.lpp.
- ¹⁹ VARAM 18.06.2020. elektroniskā pasta vēstule “RE: Par nepieciešamo informāciju Valsts kontroles revīzijā (e-lieta)”.
- ²⁰ VARAM 24.08.2020. elektroniskā pasta vēstule “Par papildus informācijas sniegšanu”; VARAM vēstule Nr.1-132/6878 “Par grozījumiem normatīvajos aktos, kas saistīti ar E-lietas programmas 1.posmu”.
- ²¹ Tieslietu ministrijas 09.03.2020. rīkojums Nr.1-1/69 “Par pastāvīgās Kriminālprocesa likuma darba grupas izveidi”.
- ²² Likumprojekts “Grozījumi Kriminālprocesa likumā” (VSS-708), kas izsludināts 20.08.2020. Valsts sekretāru sanāksmē, prot. Nr.33 12.§.
- ²³ VARAM 12.03.2020. vēstule Nr.1-132/2303 “Par informācijas sniegšanu”; VARAM 18.06.2020. elektroniskā pasta vēstule “RE: Par nepieciešamo informāciju Valsts kontroles revīzijā (e-lieta)”.
- ²⁴ SIA “Corporate Consulting” (reģistrācijas Nr.40103167628) 12.12.2016. ziņojums Tiesu administrācijai “Tiesu sistēmas darbības attīstības (E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide) konceptuālais plānojums”.
- ²⁵ Likumprojekts “Grozījumi Kriminālprocesa likumā” (VSS-708), kas izsludināts 20.08.2020. Valsts sekretāru sanāksmē, prot. Nr.33 12.§, un anotācijas 17.lpp.
- ²⁶ Valsts pārvaldes iekārtas likuma 54.panta sestā daļa.
- ²⁷ SIA “Corporate Consulting” (reģistrācijas Nr.40103167628) 12.12.2016. ziņojums Tiesu administrācijai “Tiesu sistēmas darbības attīstības (E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide) konceptuālais plānojums”.
- ²⁸ 2015.gada programmas “E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide” apraksts – 11.lpp.
- ²⁹ 2015.gada programmas “E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide” apraksts – 11. līdz 15.lpp.
- ³⁰ SIA “Corporate Consulting” (reģistrācijas Nr.40103167628) 12.12.2016. ziņojums Tiesu administrācijai “Tiesu sistēmas darbības attīstības (E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide) konceptuālais plānojums” 8. līdz 10.lpp.

- ³¹ ERAF projekta “Jaunās paaudzes Integrētā iekšlietu informācijas sistēma” iesniegums (identifikācijas Nr.2.2.1.1/19/I/010, projekta iesniegšanas datums: 02.10.2019.).
- ³² 2015. gada programmas “E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide” apraksts – 11., 17.lpp.
- ³³ Elektronisko dokumentu likums.
- ³⁴ Valsts pārvaldes iekārtas likuma 54.panta sestā daļa.
- ³⁵ Valsts policijas 31.08.2020. elektroniskā pasta vēstule “Re: FW: Par informācijas precizēšanu”.
- ³⁶ Valsts ieņēmumu dienesta 22.07.2020. elektroniskā pasta vēstule “FW: Par Valsts kontroles revīziju – informācijas pieprasījums”.
- ³⁷ Kriminālprocesa likuma 26.pants.
- ³⁸ Valsts ieņēmumu dienesta 10.08.2020. elektroniskā pasta vēstule “RE: Par nepieciešamo papildus informāciju Valsts kontroles revīzijā”.
- ³⁹ 2015.gada programmas “E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide” apraksts – 20.lpp.
- ⁴⁰ 2015.gada programmas “E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide” apraksts – 17.lpp.
- ⁴¹ 2015.gada programmas “E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide” apraksts – 28. līdz 34.lpp.
- ⁴² 2015.gada programmas “E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide” apraksts.
- ⁴³ Iekšlietu ministrijas Informācijas centra 25.06.2020. elektroniskā pasta vēstule “FW: Re: Fwd: Informācijas_pieprasījums_IeM_IC_09062020.docx”; VARAM 12.03.2020. vēstule Nr.1-132/2303 “Par informācijas sniegšanu”; VARAM 18.06.2020. elektroniskā pasta vēstule “RE: Par nepieciešamo informāciju Valsts kontroles revīzijā (e-lieta)”.
- ⁴⁴ Projekts “Jaunās paaudzes Iekšlietu ministrijas Integrētā iekšlietu IS” un projekts “E-Lieta: Kriminālprocesa atbalsta sistēmas attīstības otrā kārtā” tiek īstenoti projektā “Jaunās paaudzes Integrētā iekšlietu informācijas sistēma”.
- ⁴⁵ Projekts “Iekšlietu ministrijas padotības iestāžu vienotā telekomunikāciju tīkla modernizācija” un projekts “Mākoņskaitļošanas tehnoloģiju un termināla staciju datoru ieviešana Iekšlietu ministrijas padotības iestādēs”.
- ⁴⁶ Iekšlietu ministrijas Informācijas centra 25.06.2020. elektroniskā pasta vēstule “FW: Re: Fwd: Informācijas_pieprasījums_IeM_IC_09062020.docx”; VARAM 18.06.2020. elektroniskā pasta vēstule “RE: Par nepieciešamo informāciju Valsts kontroles revīzijā (e-lieta)”; VARAM 12.03.2020. vēstule Nr.1-132/2303 “Par informācijas sniegšanu”.
- ⁴⁷ 2015.gada programmas “E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide” apraksts – 55. līdz 62.lpp.
- ⁴⁸ 2015.gada programmas “E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide” apraksts – 42.lpp.
- ⁴⁹ Projekta “Informācijas sistēma par rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem un arestēto mantu krimināllietās un izņemto mantu un dokumentiem administratīvā pārkāpuma lietās un ar to saistīto finanšu resursu atgriešanu valsts budžetā” apraksts.
- ⁵⁰ Tiesu administrācijas 05.11.2020. elektroniskā pasta vēstule “Par nepieciešamo informāciju Valsts kontroles revīzijā”.
- ⁵¹ Tiesu administrācijas 15.11.2019. elektroniskā pasta vēstule “RE: Informācija finanšu revīzijas ietvaros”.
- ⁵² SIA “Corporate Consulting” (reģistrācijas Nr.40103167628) 12.12.2016. ziņojums Tiesu administrācijai “Tiesu sistēmas darbības attīstības (E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide) konceptuālais plānojums” – 5.lpp.
- ⁵³ Likumprojekts “Grozījumi Kriminālprocesa likumā” (VSS-708), kas izsludināts 20.08.2020. Valsts sekretāru sanāksmē, prot. Nr.33 12.§.
- ⁵⁴ Likumprojekta “Grozījumi Kriminālprocesa likumā” (VSS-708), kas izsludināts 20.08.2020. Valsts sekretāru sanāksmē, prot. Nr.33 12.§., un anotācijas 17.lpp.
- ⁵⁵ Likumprojekta “Grozījumi Kriminālprocesa likumā” (VSS-708), kas izsludināts 20.08.2020.gada Valsts sekretāru sanāksmē, prot. Nr.33 12.§., un anotācijas 17.lpp.
- ⁵⁶ Tiesu administrācijas 14.01.2020. elektroniskā pasta vēstule “RE: Par nepieciešamo informāciju Valsts kontroles revīzijā”.
- ⁵⁷ Prokuratūras 28.08.2020. elektroniskā pasta vēstule “Par datiem no ProIS”.
- ⁵⁸ Tiesu administrācijas 14.01.2020. elektroniskā pasta vēstule “RE: Par nepieciešamo informāciju Valsts kontroles revīzijā”.
- ⁵⁹ 2015.gada programmas “E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide” apraksts – 55. līdz 62.lpp.
- ⁶⁰ SIA “Corporate Consulting” 12.12.2016.gada Tiesu sistēmas darbības attīstības (E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide) konceptuālais plānojums – 14.lpp.
- ⁶¹ Likumprojekts “Grozījumi Kriminālprocesa likumā” (VSS-708), kas izsludināts 20.08.2020. Valsts sekretāru sanāksmē, prot. Nr. 33 12.§, 17.lpp.
- ⁶² 2015.gada projektu programmas “E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide” apraksts – 35. līdz 37.lpp.
- ⁶³ 2015.gada projektu programmas “E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide” apraksts – 38., 39.lpp.

- ⁶⁴ SIA "Corporate Consulting" (reģistrācijas Nr.40103167628) 12.12.2016. ziņojums Tiesu administrācijai "Tiesu sistēmas darbības attīstības (E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide) konceptuālais plānojums" – 22., 23.lpp.
- ⁶⁵ SIA "Corporate Consulting" (reģistrācijas Nr.40103167628) 12.12.2016. ziņojums Tiesu administrācijai "Tiesu sistēmas darbības attīstības (E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide) konceptuālais plānojums" – 26.lpp.
- ⁶⁶ Iekšlietu ministrijas Informācijas centra 25.06.2020. elektroniskā pasta vēstule "FW: Re: Fwd: Informācijas pieprasījums_IeM_IC_09062020.docx".
- ⁶⁷ 2015.gada programmas "E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide" apraksts – 63.lpp.
- ⁶⁸ 2015.gada programmas "E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide" apraksts – 63.lpp.
- ⁶⁹ 2015.gada programmas "E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide" apraksts – 63., 64.lpp.
- ⁷⁰ Tiesu administrācijas 02.05.2018. rīkojums Nr.1-2/141 "Par Programmas konsultatīvās padomes izveidi".
- ⁷¹ Tiesu administrācijas 02.05.2018. rīkojums Nr.1-2/142 "Par projekta uzraudzības padomes izveidi"; Prokuratūras 03.08.2020. rīkojums Nr.P-101-101-2020-00088 "Par projekta Uzraudzības padomes izveidi ERAF projekta "Prokuratūras informācijas sistēmas attīstība" vajadzībām"; Ieslodzījuma vietu pārvaldes 29.05.2018. rīkojums Nr.104 "Par projekta Uzraudzības padomes izveidošanu"; Valsts probācijas dienesta 07.03.2019. rīkojums Nr.1110-1-03/RIK2019/54/342 "Par ERAF fonda projekta "Probācijas klientu uzskaites sistēmas pilnveidošana" Uzraudzības padomes sastāvu; Valsts probācijas dienesta 29.04.2019. rīkojums Nr.1110-1-03/RIK2019/91/575 "Par grozījumiem 07.03.2019. rīkojumā Nr.1110-1-03/RIK2019/54/342 "Par ERAF fonda projekta "Probācijas klientu uzskaites sistēmas pilnveidošana" Uzraudzības padomes sastāvu".
- ⁷² Tiesu administrācijas 02.05.2018. rīkojums Nr.1-2/143 "Par projekta vadības grupas izveidi"; Prokuratūras 09.02.2020. rīkojums Nr.P-101-101-2020-00053 "Par ERAF projekta "Prokuratūras informācijas sistēmas attīstība" vadības komandas izveidi"; Ieslodzījuma vietu pārvaldes 16.04.2018. rīkojums Nr.85 "Par projekta Nr.2.2.1.1/17/I/012 vadības grupas izveidi"; Ieslodzījuma vietu pārvaldes 15.03.2019. rīkojums Nr.86 "Par grozījuma izdarīšanu Ieslodzījuma vietu pārvaldes priekšnieka p.i. 03.09.2018. rīkojumā Nr.174 "Par projekta Nr.2.2.1.1/17/I/012 vadības grupas izveidi"; Ieslodzījuma vietu pārvaldes 09.01.2019. rīkojums Nr.10 "Par grozījuma izdarīšanu Ieslodzījuma vietu pārvaldes priekšnieka p.i. 03.09.2018. rīkojumā Nr.174 "Par projekta Nr.2.2.1.1/17/I/012 vadības grupas izveidi"; Valsts probācijas dienesta 01.11.2019. rīkojums Nr.1110-1-03/RIK2019/198/1379 "Par darba grupas izveidi projekta "Probācijas klientu uzskaites sistēmas pilnveidošana" mērķu sasniegšanai".
- ⁷³ Iekšlietu ministrijas Informācijas centra 30.04.2020. rīkojums Nr.R-450 "Par Eiropas Reģionālās attīstības fonda projekta "Jaunās paaudzes Integrētā iekšlietu informācijas sistēma (IIS2)" vadības grupas izveidi".
- ⁷⁴ Iekšlietu ministrijas 09.06.2020. rīkojums Nr.1-12/652 "Par Eiropas Reģionālās attīstības fonda projekta Nr.2.2.1.1/19/I/010 "Jaunās paaudzes Integrētā iekšlietu informācijas sistēma" Uzraudzības padomes izveidošanu".
- ⁷⁵ Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020.gada plānošanas perioda darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 2.2.1.specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību" 2.2.1.1.pasākums "Centralizētu publiskās pārvaldes IKT platformu izveide, publiskās pārvaldes procesu optimizēšana un attīstība".
- ⁷⁶ Ministru kabineta 17.11.2015. noteikumu Nr.653 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 2.2.1.specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību" 2.2.1.1.pasākuma "Centralizētu publiskās pārvaldes IKT platformu izveide, publiskās pārvaldes procesu optimizēšana un attīstība" 45., 46.punkts.
- ⁷⁷ Tiesu informatīvās sistēmas attīstības detalizētais projekta apraksts – 8.lpp.
- ⁷⁸ Ministru kabineta 16.08.2017. noteikumu Nr.430 "Par informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādņu ieviešanu publiskās pārvaldes informācijas sistēmu jomā (mērķarhitektūras 16.0. versija)" 1. un 4.punkts.
- ⁷⁹ Tiesu administrācijas 02.05.2018. rīkojums Nr.1-2/141 "Par Programmas konsultatīvās padomes izveidi".
- ⁸⁰ Tiesu administrācijas 24.07.2020. elektroniskā pasta vēstule "RE: Atbildes uz Par VALSTS KONTROLES jautājumiem".
- ⁸¹ Tiesu administrācijas 02.05.2018. rīkojums Nr.1-2/141 "Par Programmas konsultatīvās padomes izveidi".
- ⁸² Tiesu administrācijas 02.05.2018. rīkojums Nr.1-2/142 "Par projekta uzraudzības padomes izveidi"; Prokuratūras 03.08.2020. rīkojums Nr.P-101-101-2020-00088 "Par projekta Uzraudzības padomes izveidi ERAF projekta "Prokuratūras informācijas sistēmas attīstība" vajadzībām"; Ieslodzījuma vietu pārvaldes 29.05.2018. rīkojums Nr.104 "Par projekta Uzraudzības padomes izveidošanu"; Valsts probācijas dienesta 07.03.2019. rīkojums Nr.1110-1-03/RIK2019/54/342 "Par ERAF fonda projekta "Probācijas klientu uzskaites sistēmas pilnveidošana" Uzraudzības padomes sastāvu; Valsts probācijas dienesta 29.04.2019. rīkojums Nr.1110-1-03/RIK2019/91/575 "Par grozījumiem 07.03.2019. rīkojumā Nr.1110-1-03/RIK2019/54/342 "Par ERAF fonda projekta "Probācijas klientu uzskaites sistēmas pilnveidošana" Uzraudzības padomes sastāvu".
- ⁸³ Tieslietu ministrijas 09.03.2020. rīkojums Nr.1-1/69 "Par pastāvīgās Kriminālprocesa likuma darba grupas izveidi".

- ⁸⁴ Likumprojekts “Grozījumi Kriminālprocesa likumā” (VSS-708), kas izsludināts 2020.gada 20.augusta Valsts sekretāru sanāksmē, prot. Nr.33 12.§.
- ⁸⁵ Prokuratūras 24.03.2020. rīkojums Nr.P-101-101-2020-00057 “Par darba grupas izveidi vienotu kriminālprocesa veidlapu formu izstrādei”.
- ⁸⁶ VARAM 24.08.2020. elektroniskā pasta vēstule “Par papildus informācijas sniegšanu”.
- ⁸⁷ Metodika projektu iekļaušanai IKT mērķarhitektūrā (tīmekļa vietne: https://www.varam.gov.lv/sites/varam/files/content/files/0131_160523235028_001.pdf; resurss apskatīts: 18.09.2020.).
- ⁸⁸ VARAM 18.06.2020. elektroniskā pasta vēstule “RE: Par nepieciešamo informāciju Valsts kontroles revīzijā (e-lieta)”.
- ⁸⁹ Kriminālprocesa likuma 386.pants.
- ⁹⁰ Kriminālprocesa likuma 372.panta septītā daļa; Ministru kabineta 14.09.2010. noteikumu Nr.850 “Kriminālprocesa informācijas sistēmas noteikumi” 3., 4.punkts.
- ⁹¹ Likumprojekta “Grozījumi Kriminālprocesa likumā” (VSS-708) anotācija – 8.lpp.
- ⁹² Valsts kontroles 26.02.2014. revīzijas Nr.5.1-2-10/2013 ziņojums “Valsts policijas materiāli tehniskais nodrošinājums” – 48.lpp.
- ⁹³ Kriminālprocesa likuma 374.panta pirmā daļa.
- ⁹⁴ Likumprojekts “Grozījumi Kriminālprocesa likumā” (VSS-708), kas izsludināts 20.08.2020. Valsts sekretāru sanāksmē, prot. Nr.33 12.§.
- ⁹⁵ Tiesu administrācijas 25.09.2020. elektroniskā pasta vēstule “RE: Atbildes uz VK jautājumiem”.
- ⁹⁶ 2015.gada projektu programmas “E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide” apraksts.
- ⁹⁷ SIA “Corporate Consulting” (reģistrācijas Nr.40103167628) 12.12.2016. ziņojums Tiesu administrācijai “Tiesu sistēmas darbības attīstības (E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide) konceptuālais plānojums” – 29.lpp.
- ⁹⁸ 12.05.2020. Tiesu administrācijas, Ieslodzījuma vietu pārvaldes, Valsts probācijas dienesta, Prokuratūras un SIA “Corporate Consulting” (reģistrācijas Nr.40103167628) līgums Nr.4.2-18/132-20 “Par E-lietas programmas informācijas sistēmu (TIS, PLUS, PROIS, IIS) un E-lietas platformas veiktspējas un drošības auditu”.
- ⁹⁹ Tiesu administrācijas 05.11.2020. elektroniskā pasta vēstule “Par nepieciešamo informāciju Valsts kontroles revīzijā”.
- ¹⁰⁰ Iepirkuma “E-lietas programmas informācijas sistēmu (TIS, PLUS, PROIS, IIS) un E-lietas platformas veiktspējas un drošības audits”, iepirkuma identifikācijas Nr.TA2020/5, nolikuma 2.pielikums “Tehniskā specifikācija – tehniskais piedāvājums”.
- ¹⁰¹ Iepirkuma “E-lietas programmas informācijas sistēmu (TIS, PLUS, PROIS, IIS) un E-lietas platformas veiktspējas un drošības audits”, iepirkuma identifikācijas Nr.TA2020/5, nolikuma 2.pielikums “Tehniskā specifikācija – tehniskais piedāvājums”.
- ¹⁰² Iepirkuma “E-lietas programmas informācijas sistēmu (TIS, PLUS, PROIS, IIS) un E-lietas platformas veiktspējas un drošības audits”, iepirkuma identifikācijas Nr.TA2020/5, nolikuma 2.pielikums “Tehniskā specifikācija – tehniskais piedāvājums” – 6.lpp.
- ¹⁰³ Iepirkuma “E-lietas programmas informācijas sistēmu (TIS, PLUS, PROIS, IIS) un E-lietas platformas veiktspējas un drošības audits”, iepirkuma identifikācijas Nr.TA2020/5, nolikuma 2.pielikums “Tehniskā specifikācija – tehniskais piedāvājums” – 6. un 7.lpp., darba uzdevumi veiktspējas testēšanai PROIS, PLUS un IIS sistēmām.
- ¹⁰⁴ Tiesu administrācijas 11.09.2020. elektroniskā pasta vēstule “RE: Atbildes uz VK jautājumiem”.
- ¹⁰⁵ Valsts policijas 28.08.2020. elektroniskā pasta vēstule “Par ievērojamu datu nesēju apjoma nepieciešamību kriminālprocesos”.
- ¹⁰⁶ Līgums par Tiesu informatīvās sistēmas attīstību un E-lietas komponentes izstrādi Nr.4.2-18/23-19 (noslēgts 29.01.2019. starp TA un personu apvienību, kas sastāv no AS “Emergn” (reģistrācijas Nr.40003275589) un SIA “E-Synergy” (reģistrācijas Nr.40103347036) – 510.lpp.
- ¹⁰⁷ Valsts kontroles 26.02.2014. revīzijas Nr.5.1-2-10/2013 ziņojums “Valsts policijas materiāli tehniskais nodrošinājums” – 48.lpp.
- ¹⁰⁸ SIA “Ernst & Young” (reģistrācijas Nr.40003593454) 2020.gada Pirmstiesas izmeklēšanas procesa esošās situācijas analīzes posma noslēguma ziņojums – 19.lpp.
- ¹⁰⁹ Dokumentu juridiskā spēka likuma 2., 4.pants.
- ¹¹⁰ Elektronisko dokumentu likuma 1.panta 2. un 4.punkts, 3.panta pirmā un otrā daļa.
- ¹¹¹ Elektronisko dokumentu likuma 3.panta sestā daļa.
- ¹¹² Likumprojekta “Grozījumi Kriminālprocesa likumā” (VSS-708) 17.pants, kas izsludināts 20.08.2020. Valsts sekretāru sanāksmē, prot. Nr.33 12.§.
- ¹¹³ Likumprojekta “Grozījumi Kriminālprocesa likumā” (VSS-708) 17.pants, kas izsludināts 20.08.2020. Valsts sekretāru sanāksmē, prot. Nr.33 12.§.

¹¹⁴ Likumprojekta “Grozījumi Kriminālprocesa likumā” (VSS-708) 17.pants, kas izsludināts 20.08.2020. Valsts sekretāru sanāksmē, prot. Nr.33 12.§., un anotācijas 11.lpp.

¹¹⁵ Likumprojekta “Grozījumi Kriminālprocesa likumā” (VSS-708) 17.pants, kas izsludināts 20.08.2020. Valsts sekretāru sanāksmē, prot. Nr.33 12.§., un anotācijas 9.lpp.

¹¹⁶ Valsts sekretāru sanāksmes 20.08.2020. prot. Nr.33 12.§.

¹¹⁷ VARAM 07.09.2020. vēstule Nr.1-22/8004 “Atzinums par likumprojektu “Grozījumi Kriminālprocesa likumā” (VSS-708)”.

¹¹⁸ Tieslietu ministrijas 12.10.2020. elektroniskā pasta vēstule “RE: Par informācijas sniegšanu Valsts kontroles revīzijā”.

¹¹⁹ Tieslietu ministrijas 08.10.2020. vēstule Nr.1-17/3227 “Par informācijas sniegšanu”.

¹²⁰ Tiesu administrācijas 07.02.2020. elektroniskā pasta vēstule “RE: Informācija finanšu revīzijas ietvaros”.

¹²¹ Project Management Institute global standard “A Guide to the Project Management Body of Knowledge”.

¹²² Projekti: “Tiesu informatīvās sistēmas attīstība”, “Prokuratūras informācijas sistēmas attīstība”, “Ieslodzījuma vietu pārvaldes informācijas sistēmas pilnveidošana” un “Probācijas klientu uzskaites sistēmas pilnveidošana”.

¹²³ Project Management Institute global standard “A Guide to the Project Management Body of Knowledge”.

¹²⁴ Projekti: “Tiesu informatīvās sistēmas attīstība”, “Prokuratūras informācijas sistēmas attīstība”, “Ieslodzījuma vietu pārvaldes informācijas sistēmas pilnveidošana” un “Probācijas klientu uzskaites sistēmas pilnveidošana”.

¹²⁵ Projekti: “Tiesu informatīvās sistēmas attīstība”, “Prokuratūras informācijas sistēmas attīstība”, “Ieslodzījuma vietu pārvaldes informācijas sistēmas pilnveidošana” un “Probācijas klientu uzskaites sistēmas pilnveidošana”.

¹²⁶ Projekti: “Tiesu informatīvās sistēmas attīstība”, “Prokuratūras informācijas sistēmas attīstība”, “Ieslodzījuma vietu pārvaldes informācijas sistēmas pilnveidošana” un “Probācijas klientu uzskaites sistēmas pilnveidošana”.

¹²⁷ Tiesu administrācijas 27.10.2020. elektroniskā pasta vēstule “RE: Par nepieciešamo informāciju Valsts kontroles revīzijā”.